

D I Q Q E T !

SƏS QƏZETİNDƏN NOVBƏTİ YENİLİK!

Səs qəzeti artıq Azərbaycanda ilk dəfə olaraq Video qəzet formatında nəşrə başladı.

Video xəberi izləmək üçün telefonunuzun kamerasını daxil olub QR kodunu telefonunuza oxuduraq ekranə gələn linkə daxil olun.

QEYD: Android telefonlar üçün QR Code Reader skine programını telefonunuza yükləyərək videolara daxil ola bilərsiniz.

"Səs" qəzel mənim
ürünən ən əziz qəzətdir

SƏS

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

Nº 186 (6150) 21 oktyabr 2020-ci il. Qiyməti 40 qəpik

"Əlinçə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı.

Mehriban Əliyeva:

Yaşasın
Azərbaycan
xalqı və
Azərbaycan
Ordusu!

Bax 2

Azərbaycan Respublikası-
nın Birinci vitse-prezidenti
Mehriban Əliyeva Füzuli,
Cəbrayıllı, Xocavənd, Zəngi-
lan rayonlarının bir sıra
kəndlərinin və Zəngilan şəhə-
rinin işğaldan azad olunması
ile bağlı rəsmi "Instagram" səhifəsində payla-
şım edib. AZƏRTAC paylaşımı təqdim edir: "Fü-
zuli, Cəbrayıllı, Xocavənd və Zəngilan rayonları-
nın bir sıra kəndlərinin və Zəngilan şəhərinin...

Ermənistən ordusunun Qubadlı
istiqamətindəki bölmələri məhv edilib

Mustafa Şentop: Mülki şəxsləri və
yaşayış məntəqələrini
bombalayan Ermənistən mühərbi
cinayəti törədir

Azərbaycana Türki-
ye Büyük Millət
Məclisində təmsil
olunan dörd fərqli
siyasi partiyanın
parlament qrupla-
rından olan dostlarımızla birlikdə səfərə gəl-
mişik. Səfər çərçivəsində Bakıda bir sıra gö-
rüşlərimiz oldu...

Bax 4

DƏHŞƏTLİ QƏTL:
Doğma usaqlarını
Dəclə çayına atdı!

Bax 16

İtaliyalı professor: Azərbaycan
Ermənistəni sülhə məcbur etmək
fürsətindən yaradılmış
və müdafia sistemlərinə malikdir

Dünya ölkəlerinin enerji siyasəti ilə bağlı
tədqiqatlar aparan "Sənaye
və Energetika üzrə Tədqiqatlar" cəmiyyətinin "RiEner-
gia" internet portalında Vene-
siyanın "Ka Fos-
karı"...

Bax 4

Anar Eyvazov: "Hazırda qoşunlarımız
bütün cəbhə boyu əməliyyat şəraitinə
tam nəzarət edir"

Ötən
müddət ərzində cəbhədə
və dövlət sərhədi boyu müdafia
mövqelərimizi, eləcə də yaşayış
məntəqələrimizi atıcı silahlarda və
artilleriya vasitələri ilə atəşə tutan
düşmən qüvvələ-
ri ordumuz tərə-
findən darmada-
ğın edilib. Ermə-
nistən ordusu
Kəlbəcər rayonu istiqamətindən Goy-
göl rayonu, Berd rayonu...

Bax 6

Qazaxıstanı səfəri:
Gəncə şəhərinin
yenidən rakət atəşinə
tutulmasına və dinc
əhalinin həlak
olmasına qətiyyətlə
pisləyirəm

Bax 7

**Pasinyanın qızı
üşyan etdi:**
"Xəyallarım puc
oldu"

Bax 10

İlham Əliyev: “Biz Böyük QAYIDIŞ astanasındayıq”

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev xalqa müraciət edib

Oktjabrin 20-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev xalqa müraciət edib. AZƏRTAC müraciəti təqdim edir.

Prezident İlham Əliyevin müraciəti

- Əziz həmvətənlər, müzəffər Azərbaycan Ordusu döyüş meydanında yeni qələbələr qazanır. Bu qələbələr hər bir Azərbaycan vətəndaşını sevindirir. Torpaqlarımızı 30 ilə yaxın işgal altında saxlayan düşmən döyüş meydanında Azərbaycan Ordusunun gücünü görür. Biz öz torpağımızda vuruşur, öz torpağımızı qoruyuruq və işgalçiləri bundan sonra da öz torpaqlarımızdan qovacaqıq.

Xalqımız döyüş meydanından, cəbhə bölgəsindən səbirsizliklə yeni xəberlər gözləyir. Mən çox şadam və mən xoşbəxt adamam ki, bu şad xəberləri Azərbaycan xalqına çatdırıram. Hər bir kəndin, hər bir şəhərin, hər bir strateji yüksəkliyin işgalçılardan azad edilmesi böyük peşəkarlıq, cəsəret, rəşadət, qəhrəmanlıq tələb edir. Bizim hərbçilərimiz şəhid olurlar. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin! Şəhidlərimiz həmişə bizim qəlbimizde yaşayacaq. Bizim hərbçilərimiz döyüş meydanında yaralanırlar. Allah bütün yaralı hərbçilərimizə şəfa versin! Eyni zamanda, mənfur düşmən bizişim yaşayış məntəqələrimizi daim atəşə tutur, hər gün cəbhəboyu şəhərlərimiz, kəndlərimiz mənfur düşmənin atəşinə məruz qalır. Bu namərd atəşə ən çox məruz qalan Tərtər rayonudur, eyni zamanda, Ağdam, Goranboy, Ağcabədi, Bərdə, digər şəhər və rayonlarımız düşmən tərəfindən atəşə tutulur. Gəncə şəhərinə namərd zərbələr nəticəsində dinc əhali hələk olur - uşaqlar, qadınlar, qocalar. Düşmən üçün bunun fərqi yoxdur. Belə bir fərq onlar üçün mövcud deyil. Onlar döyüş meydanında məglubiyyətə

Azərbaycan dövləti əlindən gələni edəcək ki, Azərbaycan vətəndaşları işgal olmuş və azad edilmiş torpaqlara qayıdaraq rahat yaşasınlar, əmin-amanlıq şəraitində yaşasınlar və bu torpaqlarda həyat canlanacaqdır

ugrayır, Azərbaycan Ordusunun qarşısında duruş götəre bilmir və bizi durdurmaq üçün, bize zərbe vurmaq üçün bütün dünyanın gözü önündə mülki əhaliyə qarşı cinayət törədir. Bütün dünya görür ki, Azərbaycan hansı menfur, vəhşi düşməndən öz doğma torpaqlarını azad edir. Otuz il ərzində bizim torpaqlarımızda oturub bize meydan oxumağa çalışırı. Otuz il ərzində bizim torpaqlarımızı istismar edirdi, bizim təbii resurslarımızı istismar edirdi, oğurluq, talanlılıq onların xisletidir. Dağıdılmış kəndlərin, şəhərlərin vəziyyətinə baxmaq kifayətdir, hər kə görsün ki, bizim qarşımızda hansı vəhşilər dayanıb. İşgal olmuş və artıq azad edilmiş torpaqlarda bir dənə də salamat bina qalmayıb. Bütün binalar sökülib, talan edilib, tarixi abidələrimiz, məscidlərimiz, qəbirlərimiz dağıdılıb, talan edilib, təhqir edilib. Onlar hesab edirdilər ki, Azərbaycan xalqı bu vəziyyətlə barışacaq. Onlar hesab edirdilər ki, bu torpaqları əbədi işgal altında saxlayacaqlar. Onlar bizim şəhərlərimizin adlarını dəyişdiriblər, rayonlarımızın sərhədlərinin dəyişdiriblər, kəndlərimizin adlarını dəyişdiriblər, bizim torpaqlarımızı erməniləşdirmək isteyiblər, amma buna nail ola bilmədilər, Azərbaycan xalqının iradesini qıra bilmedilər.

Öz doğma dədə-baba torpaqlarını görməyən, işgaldən sonra dünyaya göz açan hər bir azərbaycanlı bir arzu ilə yaşayır ki, doğma dədə-baba torpaqlarına qayıtsın. Biz bunu Cocuq Mərcanlının timsalında gördük. İşgaldən sonra doğulmuş gənclər, onların hər biri Cocuq Mərcanlıya qayıtmış arzusunu ilə yaşayıb və qayıdırıbdır. Əminəm ki, bu gün işgalçılardan azad edilmiş bütün torpaqlara Azərbaycan vətəndaşları qayıdaqlar. O torpaqlarda yaşayacaqlar, sülh, əmin-amanlıq şəraitində yene də qurub-yaradacaqlar. Necə ki, vaxtılık bizim işgal edilmiş bütün torpaqlarımızda Azərbaycan xalqının mədəni irsi yaradılıbdır. Amma mənfur düşmən bu irsi məhv etmək istəyirdi, bi-

**Mehriban Əliyeva:
Yaşasın Azərbaycan
xalqı və Azərbaycan
Ordusu!**

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva Füzuli, Cəbrayıl, Xocavənd, Zəngilan rayonlarının bir sıra kəndlərinin və Zəngilan şəhərinin işğaldən azad olunması ilə bağlı rəsmi “Instagram” səhifəsində paylaşım edib. AZƏRTAC paylaşımı təqdim edir:

“Füzuli, Cəbrayıl, Xocavənd və Zəngilan rayonlarının bir sıra kəndlərinin və Zəngilan şəhərinin işğaldən azad olunması münasibətələ xalqımızı təbrik edirəm. Yaşasın Azərbaycan xalqı və Azərbaycan Ordusu! Uca Tanrı xalqımızı, Vətənimizi və Prezidentimizi qorusun! Qarabağ Azərbaycandır!”.

zim məscidlərimizi dağıdırdı. Biz Cocuq Mərcanlı kəndində Şuşa məscidinin bənzərini inşa edəndə və onun açılışında demisdim ki, məscidlərin binalarını onlar dağıda bilerlər, amma bu məscidləri biz öz qəlbimizdə yaşıdadırıq və gün gələcək bizim dağıdılmış bütün məscidlərimiz bərpa ediləcəkdir, bütün şəhərlərimiz, kəndlərimiz bərpa ediləcəkdir. Biz Böyük Qayıdış astanasındayıq və Azərbaycan dövləti əlindən gələni edəcək ki, Azərbaycan vətəndaşları işgal olmuş və azad edilmiş torpaqlara qayıdaraq rahat yaşasınlar, əmin-amanlıq şəraitində yaşasınlar və bu torpaqlarda həyat canlanacaqdır.

Bizim məcburi köçkünlərimiz bütün bu illər ərzində bir arzu ilə yaşayırlar, baxmayaq ki, onların bir çoxları üçün gözəl şərait yaradılıb və bildiyiniz kimi, tekçə bu il biz məcburi köçkünlər üçün 7 min mənzilin istifadəye verilməsini nəzərdə tuturuq. 300 mindən çox məcburi köçkünə evlər, mənzillər verilibdir. Onlar bu qayğıya görə bize minnətdarlıq edirlər və mənim onlara çoxsaylı görüşlərimdə bunu ifadə edirdilər. Ancaq, eyni zamanda, mən bilirdim və onlar mənə deyirdilər ki, bizi qaytarın, öz torpağımıza qaytarın. Başa düşürdülər ki, bu, çətin məsələdir, başa düşürdülər ki, bunun üçün müəyyən geosiyasi şərait yetişməlidir. Mənə inanırdılar və mən onlara deyirdim ki, biz o torpaqlara qayıdağıq, mən deyirdim ki, bilirəm, ney ni vaxt və necə etmək lazımdır. Xalq tərəfindən mənə göstərilən etimad imkan verdi ki, biz bu məsələni həll edek. Mən bir daha bəyan edirəm ki, verilmiş bütün vədləri mən yerinə yetirirəm, verilmiş bütün vədlərə sadiqəm. Prezident kimi mənim fealiyyətim üçün əsas məsələ, əsas vəzifəm Azərbaycan torpaqlarının qaytarılmasıdır, ərazi bütövlüyünün bərpa edilməsidir və bu gün biz bunu döyüş meydanında edirik.

30 ilə yaxın aparılan danışçılar heç bir neticə vermedi. İşgal edilmiş torpaqlarda Ermənistən tərəfindən qurulmuş istehkamlar onu göstərir ki, onlar bu torpaqları bize vermək fikrində deyildilər. Sadəcə olaraq, bizi və beynəlxalq vasitəciləri aldadırdılar. Sadəcə olaraq, vaxtı uzadırdılar və bununla bərabər işgal edilmiş torpaqlarda qanunsuz məskunlaşma aparırdılar, Laçın şəhərində minlərlə insanı yerləşdiriblər, Kəlbəcərdə minlərlə insanı yerləşdiriblər. Bu gün işgaləndən azad edilmiş torpaqlarda da - Füzuli, Cəbrayıl və digər rayonlarımızda da onlar bizim kəndlərimizdə yaşayırlar. O kəndlərin böyük hissəsi dağıdılıb, ancaq bəzi evlərdə onlar bizim torpağımızda yaşayırlar.

Azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmə aparmaq, azərbaycanlılara qarşı soyqırımı töötəmək, bizim vətəndaşlarımızı doğma torpaqdan didərgin salmaq ve ondan sonra "referendum" keçirmek tamamilə insanı əxlaqa, qanuna, beynəlxalq hüquqa ziddir. Heç kim qondarma "Dağlıq Karabağ respublikasını" tanımayıb. İndi onlar əlleşirlər, vurmuxurlar ki, dünyə ölkələri qondarma kriminal qurumu tənisişlər. Ağıllarını itiriblər, başa düşmürələr ki, heç kim bunu etməyəcək, başa düşmürələr ki, bunu edən hər bir ölkə artıq Azərbaycan üçün dost ölkə sayla bilməz. Nəinki dost ölkə, bu ölkə ilə biz bütün əlaqələri kəsəcəyik. Amma onlar ağıllını itiriblər. Bu gün çalışırlar ki, status-kvonu bərpə etsinlər. Mən demişəm, status-kvo yoxdur. Status-kvonu biz məhv etmişik və düz də etmişik. 30 ilə yaxın gözləmişik. On il bundan əvvəl Minsk qrupunun həmsədrələri, onların prezidentləri səviyyəsində açıqlama verilmişdir ki, status-kvo qəbul edilməzdir. Biz də bunu dəstəklədik, biz bunu bəyəndik və bizdə böyük ümidi yarandı, ondan sonra danışıqlar masasında əldə edilmiş müəyyən tərəqqi bizim ümidiyimizi artırı. Amma sən demə, mənfur düşmən, sadəcə olaraq, bizi və beynəlxalq aləmi aldadır. Bu, beynəlxalq vasitəcilərə hörmətsizlikdir.

Biz döyüş meydanında güc göstərərək status-kvonu dəyişdirdik. Mən bunu bu toqquşmalardan əvvəl demişdim, bir neçə dəfə demişdim, bu gün əfsuslar olsun ki, beynəlxalq münasibətlərde beynəlxalq hüquq işləmir. Əger işləsəydi, BMT Təhlükəsizlik Şurasının dörd qətnamesi çoxdan icra edilərdi. Biz iyirmi iki gözləyirdik ki, bu qətnamələr icra edilsin. Onlar, sadəcə olaraq, kağızda qaldı. Nə üçün? Çünkü siyasi iradə göstərilmədi, bu qətnamələrin icra mexanizmi müəyyən edilmədi. Mənfur düşmən hesab etdi ki, o, bundan sonra da buna məhəl qoymaya bilər. Bundan sonra da beynəlxalq hüququ əzə biler. Bundan sonra da bizim torpaqlarımızda istənilən çirkin əməller törədə bilər. Biz onları məcbur etdik. Bax, bizim yumruğumuz, sadəcə olaraq, düşmənin başını yaran yumruq deyil. Bizim yumruğumuz bizim birləyimizdir, xalqımızın birliyidir, məqsədönlü fəaliyyətdir, beynəlxalq müstəvilde bizi sərf edən və ədaləti eks etdirən qərarlar, qətnamələrin qəbul edilməsidir.

Mən gördüm, bəzi hallarda bu hadisələr qədər Azərbaycan vətəndaşları, o cümlədən köçkünlər hesab edirdilər ki, belə diplomatik uğurlar, əlbəttə, önemlidir, ancaq onlar məsələnin həllini təmin etmir. Mən isə həmişə onlara izah edirdim ki, bu, beynəlxalq qanun çərçivəsində həll olunası bir məsələdir. Buna görə biz bütün aparıcı beynəlxalq təşkilatlarla işləməliyik ki, bu munaqışının həlli üçün hüquqi bazanı genişləndirək. BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələri işləmirdi. Biz böyük səylər göstərdik, BMT Baş Assambleyası, Qoşulmama Hərəkatı, Avropa Şurası, Avropa Parlamenti, İslam Əməkdaşlığı Təşkilatı, digər təşkilatlar qətnamə qəbul etdi. Avropa İttifaqı ilə bizim aramızda paraflanmış sənəddə də sərhədlərimizin toxunulmazlığını, suverenliyimizə və ölkəmizin ərazi bütövlüyüne dəstək göstərilir. Yəni, budur bu munaqışının həlli üçün əsas. Ona görə bu gün artıq özünü lap dilənci kimi, lap düşük kimi, - bağışlayın, ifadəmə görə, amma onlar hər bir ifadəyə layiqdirlər, - aparan Ermənistan rəhbərliyi gece-gündüz bütün beynəlxalq təşkilatlara zəng edir, məktublar göndərir, bəyanatlar verir ki, niyə, səsinizi çıxarmırsınız? Onlar necə səsini çıxara bilərlər? Onlar artıq bu qətnamələri, bu qərarları qəbul ediblər və Azərbaycan döyüş əməliyyatını beynəlxalq birləşmətənədən tərəfindən tanınan öz ərazisində keçirir. Biz Ermənistan ərazisində hər hansı bir əməliyyat keçirmirik, - bizim belə planlarımız yoxdur, - baxmayaraq ki, onlar Gəncəni Ermənistan ərazisindən iki dəfə bombalamışdır. Biz cavab vermədik onların yolu ilə. Biz döyüş meydanında cavab verdik. Mən bildirmişəm ki, biz onların intiqamını döyüş meydanında alacaqı və alırıq. Biz şəhidlərimizin

SƏS

İlham Əliyev: "Biz Böyük QAYIDIS astanasındayıq"

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev xalqa müraciət edib

qanını yerde qoymayacaq və qoymurraq. Bax, beynəlxalq təşkilatlarda bizim fəaliyyətimiz əsas məqsədi o idi ki, bu hüquqi baza təkmil olsun, genişlənsin və biz buna nail ola bildik.

Ona görə, bu gün Ermənistan rəhbərliyi yaxşı fikirleşməlidir. Artıq bizim qarşımızda diz çöküb, onlara diz çökdürmüşük, onlara layiq olan yeri göstərmış. Qovurraq onları bizim torpaqlarımızdan, bundan sonra da qoymaçığı! Hər gün xoş xəberlər gəlir. Hər gün bayrağımız yeni bir yaşayış məntəqəsində ucaldılır. Budur, Azərbaycan dövlətinin, Azərbaycan xalqının gücü. Otuz il ərzində Ermənistan rəhbərliyi "güclü ordusu" haqqında uydurmalar ortaliga atıldı, "yenilməz Ermənistan ordusu" barədə miflər yaradıldı. Haradadır bu "yenilməz Ermənistan ordusu"? Görün, necə qaçıb bizim qabağımızdan. Bu, mif idi, bu, yalan idi. Bunu biz yere vurduq. Otuz il bizi təhqir edirdi. Otuz il idi ki, işğal edilmiş torpaqlarda abidələrimizi dağıdırdı, tarixi-mədəni ərisimizi silmək istəyirdi. Otuz il ərzində beynəlxalq aləm nə üçün sanksiya tətbiq etmədi təcavüzkar dövlətə qarşı? Mən dəfələrle demişəm ki, sanksiyalar tətbiq edilməlidir. Bu ölkə, bu ölkənin rəhbərliyi öz xoş ilə bu torpaqlardan çıxməq istəmir. O, bizi aldadır, danışıqları imitasiya üçün aparrı. Onlara inam yoxdur və mən haqlı çıxdım. İndi baxın orada qurulmuş istehkamlara. Belə istehkam quran ölkə, bu qədər oraya vəsait xərcleyən ölkə oradan çıxarı? Çıxməq istəsəydi, buna etməzdi. Yəni, onların hər bir sözü yalandır. Bu gün də onların dövlətinin rəhbərliyi gece-gündüz yalan, uydurma yayırlar Azərbaycan haqqında, döyüş meydanında baş verən hadisələr haqqında. Sanki kimse gəlib bizim əvəzimizə vuruşur. Azərbaycan xalqı, Azərbaycan gəncləri, Azərbaycan əsgəri onlara dərs verir. Təkbaşına vuruşur, hər kəs bunu bilir. Amma əzizlərinə sığışdırı bilmirlər, çünki miflər dağılırlar, miflər onların ideologiyasının əsasıdır. Tarix haqqında yalan. Əfsuslar olsun ki, onu da indi bir çox ölkələrə qəbul etdirə biliblər, tarixi yalanı. Xocalı haqqında yalan, guya ki, Azərbaycan özü Xocalı soyqırımı töredib. Gəncənin bombalanması haqqında onların rəsmi nümayəndələri yalan bayanat veriblər ki, Ermənistan bu raket ateşini təşkil etməyib. Nə vicdan var, nə əxlaq var, nə mənəviyyat var. Ağıl da yoxdur. Ağıl olsayıdı deyərdilər ki, baxın, bu ballistik raketin start nöqtəsi və atış istiqaməti dünyada aparıcı ölkələr tərəfindən izlenilir, haradandan atılıb, hara dəyib. Ballistika raketlərə döyüş tapşırığı verilir. O təsadüfən o yaşayış massivinə düşməmişdir. Gecə vaxtı, qəsdən. Amma ağıllarını itiriblər, guya, dünyani aldatmağa davam edirlər ki, bəs kim atıb Gəncəyə bu raket? Biz özümüzə atmışq? Necə ki, yalan danışıldılardır, Azərbaycan özü Xocalı soyqırımı töredib, indi de yalan danışırlar. Bütün dünyaya yalan danışır, bütün müsahibələrdə yalan danışır. Bu yalançıları biz bundan sonra da qoymaçığı. Onlar gördülər ki, kim kimdir. Gördülər ki, biz onlara elə dərs veririk ki, bu dərsi heç vaxt unutmayacaqlar. İndi isə imdad diləyirlər. Ona-buna zəng edirlər, kö-

mək edin, kömək edin! Bəs, hanı sənin "müzəffər ordun", hanı sənin "yenilməz ordun?!". Bizim üçün müqəddəs olan Cıdr düzündə Ermənistanın baş naziri sərxəs vəziyyətə rəqs edirdi. Fikirleşməli idi ki, bu təhqir Azərbaycan xalqına necə təsir edə bilər? Amma hesab edirdi ki, heç kim onlara toxunmayaçaq. Hesab edirdi ki, bütün ölkələr onları bundan sonra da müdafiə edəcək, dünya ermənililiyi, erməni lobbiləri, ondan sonra onların bəzi dost ölkələri. Ona görə ağınlıqlaşmışlar, ona görə qudurmuşlar. Onlara yerlərini göstərdik, onların başından elə zərbə vurduq ki, çətin ayılsınlar. Onların ordusunu, texnikasını demək olar ki, məhv etmişik. Qaçırlar, hələ qacaqlar.

Bir sözə, döyüş meydanında bizim üstünlüyüümüz artıq heç kimə sirr deyil. Biz haqq yolundayıq. Bizim işimiz haqq işidir. Biz öz torpağımızda vuruşur, şəhidlər veririk, öz ərazi bütövlüyüümüzü bərpə edirik. Bundan sonra da bu addımlar atılacaq. Ermənistan hələ nə qədər gec deyil bəyanat verməlidir ki, işğal edilmiş torpaqlardan çıxıram. Ondan sonra döyüşlər dayana bilər.

Men hər dəfə xalqıma müraciət edərkən xoş xəberlər çatdırırıam. Eyni zamanda, demək olar ki, hər gün öz "Twitter" hesabımı, "Twitter" vasitesilə işşaldən azad edilmiş yəni kendilərin, şəhərlərin adlarını çəkirem. Mən bilirəm ki, Azərbaycan xalqı bu xəbərləri hər gün gözləyir, hər gün, her saat ki, nə vaxt bu xəbər olacaq, nə vaxt bu xəbər çıxaq? Amma isteyirəm, əziz xalqım bilsin ki, hər kəndin, hər yüksəklikin götürülməsi böyük rəşadət tələb edir. Çünkü təkçə orada qurulmuş istehkamlar deyil, eyni zamanda, azad edilmiş torpaqların hərbi relyefi də ermənilər üçün daha sərfəlidir. Çünkü indi həm onların istehkamlarına, onların toplarına, onların raketlərinə qarşı, eyni zamanda, təbii relyefə qarşı vuruşmalyıq və torpaqlarımızı işgalçılarından qarşı-qarşı azad edirik. Cox çətin məsələdir.

Gün gələcək, bu haqda geniş məlumat veriləcəkdir. Əminəm, Azərbaycan xalqı yaxşı başa düşür ki, bu gün nəyi demək mümkin, kündürsə onu deyirik. Çünkü döyüşlər gedir və biz isteyirik ki, tezliklə bu döyüşlər başa çatsın, tezliklə ərazi bütövlüyüümüz bərpə edilsin. Ona görə hesab edirəm ki, Azərbaycan ictimaiyyətinə verilən məlumat və məlumatın həcmi tam kifayətdir.

Bu gün ənənəyə, gözəl ənənəyə sadıq qalaraq Azərbaycan xalqına yeni bilgilər vermek istərdim. Düşmənin məhv edilmiş və hərbi qənimət kimi götürülmüş texnikaları ilə bağlı məlumatı əziz xalqıma çatdırırıam.

Bələliklə, düşmənin 241 tankı məhv edilib, 39 tank hərbi qənimət kimi götürülbər - toplam 280 tank. Amma yene də hələ ki, tanklar var, həm işğal edilmiş torpaqlarda, həm Ermənistan ərazisində. Haradandır onlarda bu qədər tank? Bir də ki, bu, bütün bu məsələni tənzimləyən beynəlxalq konvensiyalara ziddir. Bəs bu konvensiyalara monitoring aparmalı olan qurumlar niyə buna fikir verməyiblər? Bax, biz deyirik 241 tank məhv edilib. Biz sonra onların nümayişini təşkil

edəcəyik. 39 tank saz vəziyyətdə götürülbər və bu gün bizim əsgərlərimiz o tanklarda oturub düşmənə onların öz tankları ilə atəş açırlar.

Piyadaların 50 döyüş maşını məhv edilib, 24-25 qənimət kimi götürülbər və bu gün bizim elimizdədir. Özüyəriyən 17 artilleriya qurğusu məhv edilib, 198 top məhv edilib, 58 minaatan məhv edilib, 12 minaatan qənimət kimi götürülbər. 25 qumbaraatan hərbi qənimət kimi götürülbər. 53 tank əleyhinə vasita məhv edilib. 70 "Qrad" qurğusu məhv edilib. İki "Uraqan", iki "YARS" məhv edilib. Bir TOS məhv edilib. Dörd "S-300" zenit-raket kompleksi məhv edilib. Son dəfə mən bu məlumatı Azərbaycan ictimaiyyətinə çatdıranda iki "S-300" zenit-raket kompleksi məhv edilmişdi. Bu gün artıq dörd kompleks məhv edilib. Hər bir kompleksin, hər bir qurğunun qiyməti bəllidir, çox bahalı hərbi texnikadır. Üç TOR zenit-raket kompleksi məhv edilib. Qırxa yaxın OSA zenit-raket kompleksi məhv edilib. Beş KUB və KRUQ zenit-raket kompleksi məhv edilib. Altı pilotsuz uçuş aparıcı, iki əməliyyat-taktiki raket kompleksi - "Elbrus", bir ballistik raket, bir "Točka-U" raket, səkkiz radioelektron mübarizə vasitəsi məhv edilib. 198 yük avtomobili məhv edilib. Onlardan 15-i sursatlarla dolu yük avtomobilləri idi. 102 yük avtomasını hərbi qənimət kimi götürülbər. Biz düşmənin hərbi texnikasını bundan sonra da məhv edəcəyik. Olan-qalan da məhv ediləcəkdir.

İndi isə əziz xalqının sebirsizlikle gözlediyi bizim yaşayış məntəqələrinin azad edilməsi haqqında məlumatı böyük qurur hissi ilə çatdırırıam.

Füzüli rayonu - azad edilmiş kəndlərin adları: Dördçinar, Kürdlər, Yuxarı Əbdürəhmənli, Qarğabazar, Aşağı Veysəlli, Yuxarı Aybasanlı.

Cəbrayıl rayonu - azad edilmiş kəndlər: Safarşa, Həsənqaydı, Fuğanlı, İmambəgi, Daş Veysəlli, Ağtəpə, Yarəhmədi.

Xocavənd rayonu - azad edilmiş yaşayış məntəqələrinin siyahısını çatdırıram: Ağca-kənd, Mülküdər, Daşbaşı, Günəşli (Günəşli kəndinin keçmiş adı Noraşen idi), Vəng. Bu kəndə yeni Azərbaycan adı verirəm. Bundan sonra Vəng kəndi Çınarlı kəndi adlandırılarsın. Adı mübarək olsun!

Zəngilan rayonu. Şanlı Azərbaycan Orduyu Zəngilan rayonu ərazisine də daxil olub, girib və yaşayış məntəqələrinin azad olunması təmin edilib. Zəngilan rayonu ərazisində yerləşən yaşayış məntəqələrinin adlarını çəkirem: Havalı kəndi, Zərnəli kəndi, Məmmədbəyli kəndi, Həkəri kəndi, Şərifan kəndi, Müğanlı kəndi və Zəngilan şəhəri! Zəngilan bizimdir! Qarabağ bizimdir!

Əziz xalqım, əziz zəngilanlılar, füzülərlər, xocavəndlilər, cəbrayıllılar və işğal edilmiş digər rayonların sakinləri, biz öz missiyamızı yerinə yetiririk. Düşmənə layiqli cavab veririk. Düşməni cəzalandırıq. Düşmən bizim qarşımızda acızdır. Düşmənin belini qırıq, qıracağıq!

Qarabağ bizimdir! Yaşasın Azərbaycan! Eşq olsun Azərbaycan xalqına!

Ukrayna mətbuatı Prezident İlham Əliyevin xalqa müraciətini geniş işıqlandırır

СЕГОДНЯ

Азербайджан взял под контроль еще 24 села и город в Нагорном Карабахе – Алиев

20 октября, 16:10

Денис Беспалов

[f](#) [t](#) [m](#) [c](#)

Баку контролирует уже почти сто населенных пунктов в регионе

Баку продолжает наступление в Нагорном Карабахе. Азербайджанские военные взяли под контроль еще 25

РБК-УКРАЇНА

Азербайджан взял под контроль город у границы с Арменией, - Алиев

БАКУ, ВТОРНИК 20 ОКТЯБРЯ 2020 16:02

Фото: Ильхам Алиев (facebook.com/LiderIlhamAliyev)

АВТОР: РБК-УКРАЇНА

[f](#) [t](#) [m](#) [c](#)

Вооруженные силы

Mustafa Şentop: Mülki şəxsləri və yaşayış məntəqələrini bombalayan Ermənistan müharibə cinayəti törədir

Azərbaycana Türkiye Büyük Millət Məclisində təmsil olunan dörd fərqli siyasi partiyaların parlament gruplarından olan dostlarımızla birlikdə səfərə gəlmişik. Səfər çərçivəsində Bakıda bir sıra görüşlərimiz oldu. Bu mühabibədə dinc əhaliyə qarşı cinayətin ən dəhşətlisi, mülki şəxslər arasında ölüm sayının ən çox olduğu məhz Gəncə şəhəridir. Azərbaycana səfərimiz zamanı Gəncəyə gəlməyimiz bütün diqqəti buraya cəlb etmək baxımından da çox vacibdir.

AZERTAC xəbər verir ki, bunu Türkiye Büyük Millət Məclisinin Sədri Mustafa Şentop oktyabrın 20-də Gəncədə jurnalistlərə müsahibəsində deyib.

Qardaş ölkə parlamentinin Sədri vurğulayıb ki, biz Türkiye olaraq ləp evvəldən - 1990-ci illərdən bəri Azərbaycanın yanında olduq, işgal altındaki torpaqlarını azad etməsi üçün apardığı mübarizəsində daim Azərbaycanı dəstəklədik. Prezidentimiz Rəcəb Tayyib Ərdəganın bütün azərbaycanlı qardaşlarımıza salamı var. Biz dost və qardaş Azərbaycanı haqlı mübarizəsində hər zaman dəstəkləmişik və dəstəkləyirik.

Mustafa Şentop bildirib: "Gəncədə gördükümüz mənzərə, eləcə də digər yaşayış məntəqələrinə qarşı törədilən hücumlar göstərir ki, mülki şəxsləri, yaşayış məntəqələrini bombalayan Ermənistan müharibə cinayəti törədir. Azərbaycana bu haqlı mübarizəsində dəstəkləmək, haqq səsimizi, bu yaşananları bütün dünyaya çatdırmaq üçün əlimizdən gələni edəcəyik. Qarabağ Azərbaycan torpağıdır. Bu, tarixboyu belə olub. Bugünkü beynəlxalq hüquqda da Qarabağın Azərbaycanın ərazisi olduğu, Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarını işğal etdiyi əksini tapıb. 1993-cü ildə BMT Təhlükəsizlik Şurasının, eləcə də Avropa Parlamentinin, ATƏT-in, Avropa Şurası Parlament Assambleyasının qərarları vardır və bütün dünyaya Ermənistanı işğalçı kimi tanır. Bu baxımdan Ermənistan Azərbaycan torpaqlarını qeyd-şərtsiz tərk etməlidir".

"Ermənistanın mülki şəxslərə qarşı hücumlarının açıq-əşkar müharibə cinayəti olduğunu vurğulayan Türkiye Büyük Millət Məclisinin Sədri deyib: "Cenevre konvensiyalarına görə, müharibənin bir hüququ, qaydası var: döyüslərdəncaq hərbi hədəflər vurulmalı, mülki şəxslər atəşə tutulmamalıdır. Ermənistan isə müharibənin hüququna və qaydalarına əməl etmədən, namərcəsinə mülki şəxsləri hədəfə almaqdadır. Bunu bütün dünya görməlidir. Təessüt ki, bu məsələ ilə bilavasitə məşğul olan Minsk qrupunun həmsədr ölkələri də daxil olmaqla bütün dünya bu xain hücumlar və insanlıq əleyhinə cinayətlər qarşısında səssiz qalır, lazımi addımlar atır".

Bundan əlavə, məqalədə qeyd olunur ki, enerji sektorunda əldə etdiyi gəlirlər hesabına Azərbaycan münaqişənin həll olunması məqsədilə Ermənistanı danışlıqlarda sülhə məcbur etmək üçün yetərince həcüm və müdafiə sistemlərinə malikdir

İtalyalı professor: Azərbaycan Ermənistanı sülhə məcbur etmək üçün yetərincə həcüm və müdafiə sistemlərinə malikdir

R'ENERGIA

Italia VPN
Canali TV italiani dall'estero

APRI

HOME ARCHIVIO FONTI FOSSILI FONTI RINNOVABILI MERCATO ELETTRICO EFFICIENZA ENERGETICA ACQUA & AMBIENTE MONDO ENERGIA

Il conflitto in Nagorno-Karabakh e il peso dell'energia

MARTEDÌ, 06 OTTOBRE 2020 □ CARLO FRAPPY (RICERCATORE ALL'UNIVERSITÀ DI FOSCARI DI VENEZIA) □

L'Azerbaigian, paese sub-caucasico, oggi è da un trentennio - in guerra con l'Armenia per il controllo della regione del Nagorno-Karabakh, è uno dei pochi regni del mondo ancora in piedi che non sia più efficiente di riuscire a rilanciare il comparto energetico all'indomani dell'indipendenza dall'URSS.

Pur disponendo di riserve di petrolio e gas più limitate rispetto alle altre nazioni del Caucaso, Baku è comunque riuscita a conoscere know how, finanziamenti e sostegni diplomatici necessari per riaprire la costruzione di infrastrutture dedicate - il oleodotto Baku-Tbilisi-Ceyhan (BTC) e il gasdotto Baku-Tbilisi-Erzurum (BTE), oggi primo segmento del più ampio corridoio meridionale del gas dell'Unione Europea.

Ciò delle, ma le gerarchie ne lo sviluppo dell'industria hanno allargato a chiudere con l'energia, per lo meno se si è alla ricerca di un mercato per i suoi prodotti. Nella storia della politica internazionale dell'espansione europea, questo è stato spesso diverso obiettivo di attacchi militari. Nonostante l'evidente saldo di qualità fatto registrare dallo scorso armato, e nonostante nei giorni passati le forze armate abbiano appena recentemente lanciato attacchi misericordiosi contro infrastrutture strategiche in territorio azerbaijanese (dati americani indicano che allo digi di Mingachevir, BTC e BTE - e, con essi, gli strumenti di investimenti e import-export europei) e al riparo da controlli. A loro dei discorsi berberi che si affacciano alle infrastrutture difensive agli Armeni, i suci costi diplomatici sarebbero infatti certamente elevati, tanto nella parte diplomatica che si dipana attorno agli scambi militari quanto in quella, più rilevante, che si apriva quando le armi avranno tacito.

Quanto detto non significa d'altra parte che l'energia non rappresenti un elemento cruciale per disegnare i contorni del quadro strategico e diplomatico all'interno del quale il conflitto di colosso. Non potrebbe essere altrimenti, in quanto il controllo del tutto centrale che lo allestisce è fondamentale per il controllo del tutto.

Cogliere il messo tra il conflitto e l'energia condusse, in questa prospettiva, a valutare il ruolo della rendita energetica e del suo reinvestimento. Quest'ultimo è anzitutto responsabile della repentina crescita delle risorse di potere azerbaijaniane e, con essa, della sua crescente potenza e della sua capacità di agire.

mek cəhdəli barədə danışır və bu hückmlərin Ermənistan üçün ağır diplomatik nəticələrinin olacağını vurgulayır.

K.Frappi enerji gəlirlərinin və bu sahəyə sərməye qoyuluşunun münaqişəyə təsiri və rolunu da qiymətləndirirək, bu kontekstdə son on beş il ərzində Bakının öz enerji resurslarından əldə etdiyi gəlirlərin ökənin müdafiə qabiliyyətinin əhəmiyyətli dərəcədə inkişaf etdirilməsi və silah-sursatın alınması üçün vəsait ayrılmamasına imkan verdiyini vurğulayır və bu vəsaitin Ermənistanın bütövlükde dövlət bütçəsi həcmində olduğunu diqqətə çatdırır. Eləcə də,

Azərbaycanın enerji potensialının güclənməsi ilə yaranan assimetriyanın son toqquşmalar zamanı da özünün göstərdiyini qeyd edir.

Müəllif enerjiyə sərməye qoyuluşunun xarici ölçüsünün də münaqişəyə az təsir göstərmədiyi bildirir və izah edir ki, beynəlxalq enerji və ya qeyri-enerji nəqliyyatı infrastrukturları üçün xərc-lənmiş vəsait faktiki olaraq Bakıya regional səviyyədə rolunu artırmaqla həm tranzit ölkələr, həm də karbohidrogen istehlakıcı olan ölkələrlə ilə əlaqələri genişləndirməyə və gücləndirməyə imkan vermişdir. Cənub Qaz Dəhlizinin

Oktıyabın 20-də Milli Məclisin payız ses-siyasının növbəti icası keçirilib. AZERTAC xəbər verir ki, icası açan Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Azərbaycanda rəsmi səfərdə olan Türkiyə Büyük Millət Məclisinin Sədri Mustafa Şentopu və onun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini Milli Məclisdə salıayıb.

Milli Məclisin Sədri Azərbaycanın və Türkiyənin qanı, canı bir olan qardaş xalqlar olduğunu bildirib: "Ölkələrimiz arasında münasibətlər əlu öndə Heydər Əliyevin ifadə etdiyi "bir millət, iki dövlət" prinsipi üzərində qurulub. Bizim dostluğumuz və qardaşlığımız əbədi və sarsılmazdır. Azərbaycan və Türkiyə həmisi bir-birinə güvənlərlər, güvənlərlər və güvənəcəklər. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin dediyi kimi, dünyada ikinci bele ölkələr yoxdur ki, bir-birinə bu qədər yaxın olsun. Azərbaycan daim Türkiyəni yannıda hiss edib, onun qardaş köməyinə arxalanıb".

Sahibə Qafarova qeyd edib ki, Ermənistanın silahlı texribatına və işgalçılıq siyasətinə son qoymaq üçün Azərbaycan Ordusunun apardığı eks-hükum əməliyyatları zamanı dünya bu qardaşlığın bir daha şahidi oldu. Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın, Türkiyənin siyasi, hərbi və dövlət xadimlərinin verdiyi bəyanatlar ve tutduğu qəti mövqə her kəsə göstərdi ki, Azərbaycan xalqı haqq işi uğrunda mübarizədə tək deyil. Türkiyə hər yerdə Azərbaycanın yanındadır. Bu gün Türkiyə Büyük Millət Məclisinin Sədri Mustafa Şentopun Azərbaycanda olması da bizim birliliyimiz və qardaşlığımızın daha bir ifadəsidir.

Milli Məclisin Sədri daha sonra Türkiyə Büyük Millət Məclisinin Sədri Mustafa Şentopun heyat və fəaliyyəti haqqında deputatlara məlumat verib.

Sonra Milli Məclisdə çıxış edən Mustafa Şentop Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın, Türkiyə Büyük Millət Məclisinin və türk milletinin Azərbaycana salamlarını çatdırıb. O bildirib ki, bu ali məclisde Azərbaycanın haqlı davasına və şanlı mübarizəsinə dəstək verən fərqli partiyalardan olan millət vəkilləri ilə birlikdə iştirak edir. Otuz ilə yaxındır ki, Azərbaycanın qədim torpaqlarının beşdəbiri işgal altındadır. Türkiyə də bu gənə qədər olduğu kimi, bundan sonra da haqlı davasında və Vətən müharibəsində can qardaşlarının yanında yer alacaq. Türkiyə və Azərbaycan dünyada başqa iki ölkə arasında bənzeri olmayan yaxın münasibətlərə malikdir.

Güçü qəhrəman Azərbaycan əsgərlərinə çatmayan, cəbhədə qəhrəman Azərbaycan Ordusu qarşısında arxaya baxmadan qəçən Ermənistan əsgərləri məsum mülki insanları öldürməyə, mülki hədəflərə hücum etməyə davam edir. Bu gün Qafqazın və bölgəminin yenidən sülhə və sabitliyə qovuşması, yalnız və yalnız Ermənistanın işgal etdiyi Azərbaycan torpaqlarını dərhal tərk etməsi ilə mümkün ola bilər. Dövlət başçısı İlham Əliyevin də ifadə etdiyi kimi, Azərbaycanın bir 30 il de gözləməyə vaxtı yoxdur.

Mustafa Şentop diqqətə çatdırıb ki, beynəlxalq ictimaiyyət ikiü-

Türkiyə Büyük Millət Məclisinin Sədri Mustafa Şentop Milli Məclisdə çıxış edib

lü yanaşmalardan artıq əl çəkməlidir. Birleşmiş Milletlər Təşkilatının 1993-cü ilde qəbul etdiyi dörd qətnamə var. Ermənistanın ordusunun işgal etdiyi torpaqlardan dərhal, qeyd-sərtərəfli işğal altında olan torpaqlarımızın azad edilməsi uğrunda ciddi addımlar atılır. Xalqımız öz tarixinin önemli səhifələrini yazar. Son 30 ilde ilk dəfə Azərbaycan xalqı işğal olunmuş torpaqlarının geri qaytarılmasına nail olur. Bu gün bizim əsas gücümüz xalq, dövlət və ordu birliyindədir. Bu gün hər bir Azərbaycan vətəndaşı ölkə Prezidentinin etrafında sıx birləşib. Sonra iclasın gündəliyinə daxil edilmiş qanun layihələrinin müzakirəsinə başlanılıb.

TBMM-in Sədri qeyd edib ki, Ermənistan keçmişdə töretdiyi cinayetlərin cəzasını çəkmədiyinə görə fürsət tapdıqca yeniden Azərbaycan torpaqlarına hücum edir. Ancaq bu dəfə heç gözləmədiyi bir reaksiya ilə qarşılaşdı. Qəhrəman Azərbaycan Ordusu Ermənistanın təcavüzlərinə cavab vermək və Qarabağı işğaldan azad etmək üçün sürətli hərəkətə başladı. Qarabağdakı bir çox ərazilər işğaldan azad edildi. İnşallah, bütün torpaqlar işğaldan azad ediləcək.

Mustafa Şentop bildirib ki, tarihin gedişinin dayışmaya başladığı günlərdən keçirik. Birleşmiş Milletlər Təşkilatının Təhlükəsizlik Şurasının islahatlara ehtiyacı var. İkili standartlardan uzaq, bütün dövlətlərin bərabərliyinə əsaslanan, bütün insanların bərabərliyinə inanan yeni bir dönyanın qurulması lazımdır.

Çıxışının sonunda TBMM-in Sədri Mustafa Şentop Türkiyənin bundan sonra da Azərbaycanın haqqında onun yanında olacağının bir daha vurgulayıb.

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Mustafa Şentopun çıxışını Azərbaycan parlamentinin tarixinin ən önemli səhifələrindən biri kimi dəyərləndirdi.

Fasilədən sonra Sahibə Qafarova çıxış edərək qeyd edib ki, son dövrə Milli Məclisin hər iclasında biz Azərbaycan Ordusunun xalqımıza yaşatdığı qələbə sevincərini bölüşürük. Hər gün əsgər və zabitərimiz döyüş meydانlarında qəhrəmanlıq nümunələri göstərir, yeni-yeni yaşayış məntəqələrimizi düşmən tapdağından azad edirlər.

Spiker bildirib ki, Vətən müharibəsindən bizim hədəfimiz belliidir. Bu hədəfi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev dəqiq müəyyən edib: "...Ərazi bütövlüyümüzün bərpası bizim üçün bir nömrəli vəzifədir.

...Bu gün müzəffər Azərbaycan Ordusu öz məqsədinə çatır və çatacaq, bizim ərazi bütövlüyümüz bərpa edilir və ediləcək.

Heç bir qüvvə bizi dayandırıbilməz. Heç bir qüvvə Azərbaycan xalqının iradəsi qarşısında duruş gətirə bilmez.

Milli Məclisin Sədri deyib: "Xalqımız dəfələrlə əmin olub ki, bu günəkən möhtərəm Prezidentimizin dediyi hər bir söz həyata keçib. Onun irəli sürdüyü bütün planlar ölkəmizin və xalqımızın həyatında öz təcəssümünü tapıb. İndi də xalqımız əmindir ki, Azərbaycanın haqq işi uğrunda mübarizəsinin qələbə ilə başa çatacağı gün uzaqda deyil. Bunu düşmən də yaxşı bilir. Ona görə məğlubiyyətini uzatmaq üçün ən çirkin vəsítələrə el atır, müharibə cinayətləri törederək cəbhə bölgəsindən kenarda olan şəhər və kəndlərimizi en dağdıcı silahlarla atəş tutur, dinc əhalimizi, o cümlədən qadın və uşaqlarımızı qətle yetirir. Ancaq düşmən bunu da bilməlidir və bilir ki, xaincesinə töretdiyi cinayətlərin heç biri cəzasız qalmır və qalmayacaq".

Çıxışının sonunda Sahibə Qafarova döyüş meydənlərində və dinc yaşayış məntəqələrimizdə şəhid olan insanlarımıza Allahdan rəhmət dileyib, yaralılarımızın tezliklə sağalmasını arzulayıb.

Sonra deputatlar cari məsələlərlə bağlı fikirlərini bildiriblər. Komitə sədrleri Zahid Oruc, Siyavuş Novruzov, Qənirə Paşayeva, Hicran Hüseynova, deputatlar Fəzail Ağamalı, Əli Məsimli, Elman Nəsimov, Bəhrəz Məhərrəmov, Hikmət Məmmədov, Jale Əliyeva, Sahib Əliyev, Fatma Yıldırım, Musa Qasımlı, Malik Həsənov, Əziz Ələkbərov bildiriblər ki, bu taleyüklü günlərdə Türkiyə Büyük Millət Məclisi Sədrinin ölkəmizə səfəri

Azərbaycan dövlətinə, onun rəhbərəne göstərilən ehtiramdır. Bu qardaşlıq münasibəti bizim siyasi mövqeyimizi möhkəmləndirir. Qeyd edilib ki, Ali Baş komandanın rəhbərliyi ilə qəhrəman əsgərlərimiz işğal altında olan torpaqlarımızın azad edilməsi uğrunda ciddi addımlar atılır. Xalqımız öz tarixinin önemli səhifələrini yazar. Son 30 ilde ilk dəfə Azərbaycan xalqı işğal olunmuş torpaqlarının geri qaytarılmasına nail olur. Bu gün bizim əsas gücümüz xalq, dövlət və ordu birliyindədir. Bu gün hər bir Azərbaycan vətəndaşı ölkə Prezidentinin etrafında sıx birləşib. Sonra iclasın gündəliyinə daxil edilmiş qanun layihələrinin müzakirəsinə başlanılıb.

Səhiyyə komitəsinin sədr müavini Rəşad Mahmudov "İnsan orqan və toxumalarının donorluğu və transplantasiyası haqqında" Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsini üçüncü oxunuşda təqdim edib. Bildirilib ki, qanun Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin 1 hissəsinin 1-ci bəndinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasında insan orqanlarının və toxumalarının donorluğunun və onların transplantasiyasının hüquqi esaslarını, donorların, resipiyyentlərin, organ transplantasiyası sahəsində fəaliyyət göstərən tibb müəssisələrinin və tibb işçilərinin hüquqlarını və vəzifələrinin müəyyən edir, bu sahədə yaranan münasibətləri tənzimləyir. Diqqətə çatdırılıb ki, qanun layihəsi Milli Məclisin 30 sentyabr və 6 oktyabr tarixli plenar iclaslarında geniş müzakirə olunaraq iki oxunuşda qəbul olunub. Qanun layihəsinin birinci oxunuşu zamanı milət vəkillərinin verdiyi təkliflər tibb ekspertlerinin iştiraki ilə Səhiyyə komitəsinin iclasında müzakirə olunub. Onların bir qismi layihənin son variantında öz əksini tapıb. İkinci oxunuşda heç bir iradə təklif bildirilməyib. Qeyd edilib ki, qanun ölkəmizdə transplantologiyasının daha da inkişafına təkan verəcək. Qanun layihəsi üçüncü oxunuşda təsdiq edilib.

Müdafia, təhlükəsizlik və korupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədrı Ziyanət Əsgərov "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinə uyğun olaraq hazırlanıb və terminologyanın eyniləşdirilməsi məqsədi daşıyıb. Dəyişikliyə əsasən, qanunda "kvalifikasiya" anlayışı bir qədər dəqiqləşdirilib. Bu anlayışın yeni variantda açıqlaması "şəxsin müvafiq standartlara uyğun bilik, bacarıq, səriştə və təcrübəyə malik olduğunu dövlət təhsil sənədi ilə təsdiq edilmesi" kimi verilib.

Qanun layihəsi birinci oxunuşda qəbul olunub. Bununla da Milli Məclisin plenar iclası başa çatıb.

"Xalqımız bir daha əmin oldu ki, Prezident İlham Əliyev hansı məqamda nəyi necə etməyi bilir və bütün addımlarını ən xırda detalladək hesablayır"

Anar Eyvazov: "Hazırda qoşunlarımız bütün cəbhə boyu əməliyyat şəraitinə tam nəzarət edir"

Ötən müddət ərzində cəbhədə və dövlət sərhədi boyu müdafiə mövqelərimizi, eləcə də yaşayış məntəqələrimizi atıcı silahlarla və artilleriya vəsisi tələri ilə atəşə tutan düşmən qüvvələri ordumuz tərefindən darmadağın edilib. Ermənistan ordusu Kəlbəcər rayonu istiqamətindən Göygöl rayonu, Berd rayonu istiqamətindən Tovuz rayonu, Vardenis rayonu istiqamətindən isə Daşkəsən rayonu ərazisindəki döyük mövqelərimizi, o cümlədən Goranboy, Tərtər və Ağdam rayonlarında yaşayış məntəqələrimizi artilleriya və iricəpli silahlarla atəşə tutub. Atəş nəticəsində mülkə şəxslərdən iki nəfər həlak olub, bir nəfər ağır yaralanıb. Ordumuz tərefindən adekvat cavab tədbirləri görürlər.

AZERTAC xəbər verir ki, bunu Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətinin mətbuat katibi polkovnik-leytenant Anar Eyvazov oktyabrın 20-də Hərbi İformasiya Mərkəzində keçirilən brifinqdə deyib.

Bildirilib ki, cəbhənin Ağdərə-Ağdam, Füzuli-Hadrut-Cəbrayıl və Qubadlı-Zəngilan istiqamətlərində itirdiyi mövqeləri bərpə etməyə cəhd edən düşmən qarşı bölmələrimiz uğurlu əməliyyatlar yerinə yetirib. Artilleriya atəşləri ilə gücləndirilmiş bölmələrimizin xüsusi əməliyyatları nəticəsində düşmənin 1-ci, 2-ci, 5-ci və 246-ci alaylarının, eləcə də 10-cu dağatıcı, 18-ci motoatıcı diviziyyalarının komandır heyəti və muzdalu döyüşçülər daxil olmaqla xeyli sayıda canlı qüvvəsi məhv edilib və yaralanıb. Ümumiyyətdə düşmənin xeyli sayıda canlı qüvvəsi, döyük və avtomobil texnikası, artilleriya və zenit-raket qurğuları, silah və döyük sursatları, əməliyyat-taktiki və ballistik raket qurğuları, yayılım atəşli, radioelektron mübarizə və tank əleyhine vasitələri, o cümlədən S-300 tipi zenit-raket kompleksləri məhv edilib. Xeyli sayıda silah-sursat, tank və artilleriya qurğuları elə keçirilib.

Polkovnik-leytenant Anar Eyvazov qeyd edib ki, aparılan əməliyyatlardan nəticəsində böyük itkilər verən düşmən bölmələri döyüşə girməkdən imtina edir, tutduqları mövqeləri tərk edib geriye çəkilməyə məcbur olub. Füzuli, Xocavənd, Cəbrayıl, Zəngilan rayonlarında bir neçə kənd və Zəngilan şəhəri uzunmüddətli işğaldan azad edilib. Hazırda qoşunlarımız bütün cəbhə boyu əməliyyat şəraitinə tam nəzarət edir. Düşmən qüvvələri itkilər verərək döyük meydanından fərərilik edir, geriye çekilir.

Müdafie Nazirliyinin mətbuat katibi deyib ki, erməni mətbuatında düşmənin guya Xudafərin ərazisində əməliyyat keçirdiyi iddia edilir. Bildiririk ki, bu məlumatların hamısı yalandır. Ermənistan ordusu Xudafərin ərazisində əməliyyat keçirmək iqtidarında deyil və Xudafərinin bərdəfəlik unutmaları daha yaxşı olar.

Əməliyyatların gedisi ndə Azərbaycan Ordusunun müasir silahları və döyük texnikası yalnız düşmənin hərbi hədəflərinin məhv edilməsinə və preventiv tədbirlər çərçivəsində məluki əhalini hədəfə almış legitim hədəflərin dəqiq atəşlə məhv edilməsinə yönəldilib.

Brifinqdə media nümayəndələrinin diqqətinə çatdırılıb ki, bəzi sosial şəbəkə istifadəçilərinin əməliyyatlarla bağlı paylaşılan şəxsi fikirlər məxfilik rejiminin pozulmasına və ən əsası hərbi qulluqçularımızın həyatına təhlükə yarada bilər. Bu məsələni nəzərə alaraq, bir daha sosial şəbəkə istifadəçilərini və KİV nümayəndələrini yalnız Ali Baş Komandanımızın ictihadı və əməliyyətə çatdırıldığı məlumatlara və Müdafiə Nazirliyinin rəsmi məlumatlarına istinad etməyə çağırırıq. "Sonda yeni uğurlar münasibətə ordu rəhbərliyi adından xalqımızı bir daha təbrik edirik. Əmin edirik ki, ordumuz işğal altında qalan digər torpaqlarımızı da tezliklə və mütləq şəkildə azad edəcək. Qələbə bizimlədir", - deyə polkovnik-leytenant Anar Eyvazov bildirib.

Semyon Peqov Qarabağdan qaçıdı

Qarabağda döyüşlər şiddetlənən günlərdə etibarən cəbhədən təxribat xarakterli məlumatlar yayan Semyon Vladimiroviç Peqovdan yeni xəber var. "WarGonzo" ləyişsi ilə tanınan hərbi jurnalist Qarabağda erməni tərəfdən çəkilişlər edərək ordumuza qarşı saxtaş iddialar irəli sürdü.

Ancaq bir neçə gün idi ki, onun cəbhədən səsi-sorağı gelmiridi. Yenice məlumat paylaşan Peqov qəfil Xabarovsk şəhərində peydə olub. O, bunu yeni layihə üzərində işləməsi ilə əlaqələndirib. Ancaq görünən odur ki, ordumuzun genişməyəsi əməliyyat planını dərk etdiğən sonra aradan çıxıb. Erməni iş adamı Aram Qabrelyanov tərəfindən maliyyələşən Peqov qarşısına qoyulan missiyaları yerine yetirməyə macəl tapmadan Qarabağı tərk edib.

Qeyd edək ki, Semyon Peqov Qarabağla yaşı Ucraynanın işğal altında olan Donbas bölgəsində də təxribatçı videolar çəkməklə məşğul olub. Ona qarşı Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin 214-2 (terörçülüğə açıq çağrıları), 281.1 (dövlət əleyhinə yönələn açıq çağrıları) və 318.2-ci (Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədini qanunsuz olaraq keçmə) maddəleri ilə cinayət işi başlanılib.

Azərbaycan Ordusu Prezident, Ali Baş Komandanı, İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə şanlı tarix yazar. Bu na görə Ali Baş Komandanımıza, Silahlı Qüvvələrimizə minnətdarlığımızı bildiririk. Azərbaycan xalqı Vətən müharibəsində möhkəm birlik, həmrəylik nümayiş etdirir, dövlətimizin başçısının etrafında six birləşib, ordumuza dəstəyini əsirgemir. Cəbhə bölgəsində yaşayan, top, mərməri atəşlərinə, raket zərbələrinə mərdliklə sinə gərərək, öz el-əbasını tərk etməyən sakınlarımızın fədakarlığı her birmizde qürur hissi doğurur. Xalqımız Prezidentimizin etrafında daha six birleşdi, bir daha əmin oldu ki, dövlətimizin başçısı hansı məqamda nəyi necə etməyi bilir və bütün addımlarını ən xırda detalladək hesablayır.

Bu fikirləri AZERTAC-a açıqlamasında Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsinin sədri Qənirə Paşayeva bildirib. Qənirə Paşayeva deyib ki, hazırda biz tarixi günlər yaşayırıq. Bu günlərdə bütün azərbaycanlıların, azərbaycanlıların diqqəti döyük meydanındadır. Hər birimiz Prezident İlham Əliyevin açıqlamalarını həsrətə gözləyirik. Xalqımız dövlətimizin başçısından qələbə xəbərləri böyük sevincə, ruh yüksəkliyi ilə qarşılıyır. Prezidentimiz qürur bəxş edir, Prezidentimiz inam aşılayır.

Deputat qeyd edib ki, ermənilər bir gün anlayacaqlar və yaxud onlara anladacaqlar ki, "müqəddəs vəzifə" maskası altında qan tökməyin, evlər yixmağın cəzası çox ağırdır. Onlar bunu anlamayana qədər bütün saxtakar erməni siyasetçiləri, saxta qəhrəmanlar üçün məhşər günü olacaq. "Xalq hər zaman olduğu kimi, sentyabrın 27-dən başlayan əks-hücum əməliyyatları dövründə Prezidentin hər sözünün arxasında oldu, ona inanaraq həmişəki kimi onun arxasında durdu. Bayrağımız işğal edilmiş bütün torpaqlarda qaldırılacaq, Azərbaycanın ərazi bütövülüyə bərpə ediləcək. Yaşasın Azərbaycan Ordusu! Qarabağ Azərbaycanı!" Sözünüz sözümüz, yolunuz yolumuzdur, cənab Prezident!", - deyə Qənirə Paşayeva fikirlərini yekunlaşdırıb.

Ermənistanın gündəlik itkisi: 100 MİLYON DOLLAR!

Türkiyə mətbuatı Ermənistanla bağlı maraqlı fakt açıqlayıb. "A haber" sayının yayıldığı xəbərdə bildirilib ki, məhabibə Ermənistana gündəlik orta hesabla 100 milyon dollara başa gəlir. Onsu da çətin vəziyyətdə olan Ermənistan iqtisadiyyatının bu vəziyyətə nə qədər davam gətirəcəyi böyük sual doğurur. Digər tərəfdən, pulla müxtəlif ölkələrdən gətirilən əsgərlərin Azərbaycan Ordusu qarşısında çare-siz qaldığı məlum olub. Nəhayət, 100 qadından ibarət dəstə yaradılaraq bölgəyə göndərilib. Hərbi texnikaların itirilməsindən əlavə olaraq toqquşmalarda minlərlə əsgərini itirən Ermənistan ordusunda vəziyyət acıqnaqıldı. Erməni əsgərlər cəbhə bölgəsinə qayıtmış istəmirlər. Dəhşətə gələn və döyük meydanında ölümdən qorxan erməni əsgərləri üçün xəstəxanalara əlavə psixoloqların göndərildiyi məlum olub. "Yeni Şafak" qəzətinin xəbərinə görə, mindən çox quru və hava hücumundan müdafiə vasitələri və raket və artilleriya sistemləri məhv edilən Ermənistan ordusunun ziyanı 2 milyard dollara çatıb. Azərbaycanla Ermənistan arasındaki iqtisadi mənzərəni şərh edən mütəxəssislər iki ölkə arasında uğurum olduğunu deyir. Məhabibənin uzanmasının təkcə Ermənistan ordusu üçün deyil, həm də Ermənistan iqtisadiyyat üçün faciəli sonluqla bitəcəyi gözlənilir.

Vüqar Rəhimzadə: Prezident İlham Əliyev sözümüzün imzamız qədər əhəmiyyətli olduğunu bir daha dünyaya nümayiş etdirir

Bu gün Azərbaycan dövlətinin qətiyyətli mövqeyinin, ordumuzun gücünün, xalqımızın iradesinin fonunda beynəlxalq münasibələrde hüquq probleminin yaşıldığı bir daha dünyaya belli olur. Azərbaycan bir daha sözünün imzası qədər əhəmiyyətli olduğunu, edəlet deyilən məfhəmun varlığını təsdiqlədi. Böyüküyündən, kiçikliyindən asılı olmayaraq bütün dövlətlərle ikterəflə, eyni zamanda, çoxtərəflə, çərçivədə əlaqələrini beynəlxalq hüquq normaları əsasında quran Azərbaycan dünyaya bu günədək etdiyi bu çağırışı reallıqda nümayiş etdirdi: Beynəlxalq hüquq zamana və məkəna görə tətbiq edilməmeli, onun icrasının vahid mexanizmi olmalıdır. İşğalçının başına siyah çəkdiyə o, daha da azınlıq, qurdlur, özünü beynəlxalq hüquqdan xəbərsiz aparır. Dövlətimiz ötən 30 ilə yaxın müddətdə Ermənistan-Azərbaycan Dağılıq Qarabağ münaqışının ədalətli həlli üçün möhkəm hüquqi baza-nın yaradılmasına nail olsa da təessüflər olsun ki, yalnız sözə Azərbaycanın ərazi bütövülüyündən dəstekləyen dünya birliliyi bayanatlardan konkret əməle keçmək barədə düşünür. Halbuki, hər bir ölkənin ərazi bütövülüyü, sərhədinin toxunulmazlığı Birleşmiş Milletlər Təşkilatının sonadlarında təsbit olunmuş beynəlxalq hüququn sarsılmaz prinsipidir. Bu gün Azərbaycan Ordusu məhəl qoymamış fonunda Azərbaycan Ordusunun sentyabrın 27-dən bugündək böyük tarix yazdırı, işğalçı dövlətə sanki-siyaların tətbiq olunmadığını öncəkərək münaqışının həlli prosesinin indiyədək uzanmasında bu amilin rolunu xüsusi vurğuladı. "Biz böyük qayıdışın astanasında yığış" söyləyən cənab İlham Əliyev dünyadan etdirir. "Biz böyük qayıdışın astanasında yığış" söyləyən cənab İlham Əliyev dünyadan etdirir.

V. Rehimzadə qeyd edib ki, dövlətimizin başçısı, Ali Baş Komandan İlham Əliyev xalqa müraciətində dünyadan etdirir. "Bir qayıdışın astanasında yığış" söyləyən cənab İlham Əliyev dünyadan etdirir.

V. Rehimzadə qeyd edib ki, dövlətimizin başçısı, Ali Baş Komandan İlham Əliyev xalqa müraciətində dünyadan etdirir. "Bir qayıdışın astanasında yığış" söyləyən cənab İlham Əliyev dünyadan etdirir.

V. Rehimzadə qeyd edib ki, dövlətimizin başçısı, Ali Baş Komandan İlham Əliyev xalqa müraciətində dünyadan etdirir. "Bir qayıdışın astanasında yığış" söyləyən cənab İlham Əliyev dünyadan etdirir.

V. Rehimzadə qeyd edib ki, dövlətimizin başçısı, Ali Baş Komandan İlham Əliyev xalqa müraciətində dünyadan etdirir. "Bir qayıdışın astanasında yığış" söyləyən cənab İlham Əliyev dünyadan etdirir.

V. Rehimzadə qeyd edib ki, dövlətimizin başçısı, Ali Baş Komandan İlham Əliyev xalqa müraciətində dünyadan etdirir. "Bir qayıdışın astanasında yığış" söyləyən cənab İlham Əliyev dünyadan etdirir.

V. Rehimzadə qeyd edib ki, dövlətimizin başçısı, Ali Baş Komandan İlham Əliyev xalqa müraciətində dünyadan etdirir. "Bir qayıdışın astanasında yığış" söyləyən cənab İlham Əliyev dünyadan etdirir.

V. Rehimzadə qeyd edib ki, dövlətimizin başçısı, Ali Baş Komandan İlham Əliyev xalqa müraciətində dünyadan etdirir. "Bir qayıdışın astanasında yığış" söyləyən cənab İlham Əliyev dünyadan etdirir.

Mübariz Qurbanlı: Yer üzüne göndərilən bütün dinlər sevgini, mərhəməti, sülhü təbliğ edir, terror işə bunun əksidir

Heç kimə sirr deyil ki, müasir dövrdə beynəlxalq münasibətləri düzəndürən əsas məsələ ümumbaşarı təhlükəsizlik problemdir. İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv ölkələrin dini liderlərinin məşvərət iclasının təşkili də bu baxımdan təqdirəlayıqdır.

AZƏRTAC xəber verir ki, bu fikirləri İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına (İƏT) üzv ölkələrin dini liderlərinin videokonfrans formatında iclasında çıxışı zamanı Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı bildirib.

M.Qurbanlı qeyd edib ki, dünyadan dörd bir yanında günahsız insanların vəhşiliklə öldürülməsi ilə müşayiət olunan terror və qətlamlar töredilməkdə, sünisəbəblər görə bir-birinə düşmən kəsilen toplumlar ölkələri qana bulamaqdadır. Çox fərqli tarixlər, mədəniyyətlər sahib ölkələrdə meydana gələn bu hadisələrin özünəməxsus səbəb və qaynaqları ola bilər. Yer üzərində göndərilən bütün dinlər sevgini, mərhəməti, sülhü təbliğ edir, terror işə bunun əksidir. Bu səbəbdən, hər hansı terrorun ideya mənbəyini dində deyil, dinsizlikdə, siyasi maraqlarda və mənafelerdə axtarmaq lazımdır. Təəssüfle etiraf etmək lazımdır ki, müasir dövrümüzdə terror hadisələri daha çox müsəlman ölkələrində baş verir və onun ağır nəticələrində məsələnlər əziyyət çəkirlər.

Komitə sədri diqqətə çatdırıb ki, terrordan dəfələrlə ziyan görmüş, hələ də onun fəsadlarını yaşayan ölkələrdən biri də Azərbaycandır. Avropa ile Asiya qitəsinin qovuşduğunda, tarixi İpek Yolunun üzerinde yerləşən Azərbaycan dünyada tolerantlıq, dözümlülük, mutikulturalizm diyari kimi tanınır.

Əsası ulu önder Heydər Əliyev tərefindən qoyulan, bu gün Prezident İlham Əliyev tərefində uğurla davam etdirilən dövlət-din modeli sayesində ölkəmizdə dini etiqad azadlığı və multikultural harmoniya təmin edilib. Azərbaycan müasir dünyada dinlər və mədəniyyətlər arasında münasibətlər, ümumiyyətlə, multikultural camiyyət baxımından nümunəvi ölkədir.

Cənubi Qafqaz regionunda dialoqa və birləşməyə şərqiyya engel olan yeganə dövlətin Ermənistan olduğunu vurğulayan M.Qurbanlı bildirib ki, təcavüzkar ölkə Azərbaycanın Dağılıq Qarabağ bölgəsini və ona bitişik 7 rayonunu işgal edib, bir milyondan çox azərbaycanlı, o cümlədən xristian və digər dinlərin nümayəndələrini qaçqın və məcburi köçkün taleyi yaşamağa vadə edib. İşğal altında olan ərazilərdə İsləm dininə aid məbedlər - məscidlər, ziyarətgahlar, qəbiristanlıqlar dağıdır, ibadət yerləri heyvan saxlanılan tövleyə çevrilər.

Dövlət Bağçısı: Dağılıq Qarabağın əsl sahibinə aid olmasının zamanı gelib

Dağılıq Qarabağın əsl sahibinə aid olmasının zamanı gelib. SIA xəber verir ki, bunu Türkiyənin Milliyətçi Hərəkat Partiyasının lideri Dövlət Bağçısı açıqlayıb.

O, Ermənistani soyqırımı adlandırbı: "Dağılıq Qarabağ məsəlesi adı məsələ deyil. Türk yurdudur. Dağılıq Qarabağ coğrafiyasında yazılın türk tarixidir, tökülen türk qanıdır, fədə edilən türk canıdır. Bunun qarşısındaki işə işşalçı ünsür, terror dövləti Ermənistandır. Ermeni qatillər keçmişdeki alçaq hücumlarına yenilərini eləvə edir".

Aysel Məmmədova

Qeyd olunub ki, ermənilər tərefində işgal edilmiş Azərbaycan əraziyinə minlərlə tarixi, mədəni və dini abidə, müsəlman qəbiristanlıqları dağıdır. Eyni zamanda, Azərbaycan xalqının tarixi ərisi olan Qafqaz Albaniyasına aid xristian abidələri erməniləşdirilib.

BMT Təhlükəsizlik Şurasının 1993-cü ildə qəbul etdiyi 4 qətnamədə Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın işgal altındakı torpaqlarından tam, dərhal və qeyd-sərtəz çıxarılmasını tələb olunduğunun xatırladan Mübariz Qurbanlı deyib: "Təəssüf ki, Ermənistan 30 il yaxındır ki, qətnamələrə məhəl qoymur. Buna baxmayaraq, bu illər ərzində Azərbaycan məsələnin sülh yolu ilə həllinə tərəfdar olub, 1994-cü ildən bu günədək ATƏT-in Minsk qrupunun hemşəndlərinin vəsitsəlliyi ilə aparılan danışqlarda konstruktiv mövqə nümayiş etdirib. Ermənistan tərefi isə müxtəlif bəhanələrlə danışqları məqsədyönlü şəkildə pozub və bu gün də pozmaqdadır. Sentyabrın 27-dən etibarən Ermənistan silahlı qüvvələrinin hücumları nəticəsində Azərbaycanın münaqışa zonasına aid olmayan yaşayış məntəqələri - Gəncə, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ordubad rayonu, Mingəçevir, Naftalan, Xızı, Abşeron, Goranboy, Daşkəsən, Tərtər, Bərdə, Ağdam, Ağcabədi, Yevlax, Füzül və Beyləqan kimi şəhər və rayonlar, eləcə də tarixi-dini abidələr mütəmadi olaraq ağır artilleriya və raket atəşinə məruz qalıb.

Ermənistan silahlı qüvvələri atəşkəs razılaşmasına məhəl qoymayaraq, Azərbaycanın ikinci böyük şəhəri olan Gəncəyə iki dəfə ballistik raket zərbəsi endirib, nəticədə 23 məlki şəxs həlak olub, 82 nəfər yaranıb, 2 nəfər itkin düşüb, onlara məlki obyekt və yaşayış binası dağılıb.

Ümumiyyətlə, sentyabrın 27-dən etibarən Ermənistan silahlı qüvvələrinin ağır artilleriya və raket zərbələri nəticəsində 60 məlki şəxs (o cümlədən uşaqlar və qadınlar) həlak olub, 300-ə yaxın insan yaralanıb, 1704 yaşayış evi, 100-ə yaxın çoxmənzilli yaşayış binası dağıdır, 300-dən çox məlki obyekte ciddi zərər dəyib. Bütün bunlar işgalçi Ermənistanın beynəlxalq hüquq normaları və humanitar prinsipləri, o cümlədən 1949-cu il Cenevre konvensiyalarını pozmasına bariz nümunədir. Ermənistanın hazırda məlki əhaliyə qarşı töretdiyi cinayət əməli 1992-ci il fevral ayının 26-da Azərbaycanın Xocalı şəhərinin işğalı zamanı törətdiyi soyqırımı aktının davamıdır. Komitə sədri, həmçinin bildirib ki, Azərbaycanın Ermənistanın işğalı altında olan ərazilərini azad etmək istiqamətində apardığı haqlı müharibə bir sıra ölkələr və beynəlxalq təşkilatlar, həmçinin İsləm Əməkdaşlıq Təşkilatı tərefindən dəstəklənir.

Ali təhsil diplomlarının tanınması ilə bağlı yeni qaydalar müəyyənləşir

Azərbaycanda ali təhsil diplomlarının tanınması proseduru təkmilləşdirilir. SIA-nın məlumatına görə, bununla bağlı məsələ Milli Məclisin dünən keçirilən iclasında müzakirə edilən "Təhsil haqqında" qanuna dəyişiklikdə öz əksini tapıb. Təklif olunan düzəlişlər qanunun bəzi müddəələrinin təkmilləşdirilməsini nəzərdə tutur. Belə ki, qanunun müvafiq maddələrində "xarici dövlətlərin ali təhsilə aid kvalifikasiyası" anlayışının daxil edilməsi, eləcə də, "xarici ölkələrin ali təhsil sahəsində ixtisaslarının tanınması və ekvivalentliyinin müəyyən edilməsi (nostrififikasiyası)" ifadəsinin "xarici dövlətlərin ali təhsilə aid kvalifikasiyalarının tanınması" ifadəsi ilə əvəz edilməsi təklif olunur.

Bildirilib ki, bununla da ali təhsil diplomlarının tanınması proseduru təkmilləşdiriləcək, tanınan sənədlərin əhətə dairəsi genişləndiriləcək ali təhsilə aid olan ve ya ali təhsilə qəbul olunmaq imkanı verən subbakalavr diplomlarının da tanınma imkanı və proseduru yaradılacaq.

Xarici ölkələrin səlahiyyətli orqanları tərefindən verilmişən subbakalavr diplomlarının tanınması ilə xaricdə bu təhsili almış vətəndaşlarımızın, həmçinin əcnəbi və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin təhsilərini ölkəmizdə təhsilin növbəti pillələrdə davam etdirmək imkanları yaranacaqdır. Dəyişiklik səsə qoyularaq birinci oxunuşda qəbul edilib.

Aysel Məmmədova

Peşəkar jurnalist, Azərbaycanın və AZƏRTAC-ın dostu Hi Pinq Çinin Sinxua agentliyinin prezidenti təyin edilib

Peşəkar jurnalist, Azərbaycanın və AZƏRTAC-ın dostu Hi Pinq Çinin Sinxua milli xəber agentliyinin prezidenti təyin edilib. AZƏRTAC xəber verir ki, son bir neçə ildə Sinxuada nazir statusunda baş redaktor kimi çalışan Hi Pinq bu vəzifədə uzun illər agentlikdə informasiya buraxılışına rəhbərlik edib.

Xüsusi qeyd etmək lazımdır ki, Hi Pinq Sinxua ilə AZƏRTAC arasında əməkdaşlığın inkişafında mühüm rol oynayıb. Onun başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti 2018-ci ilin sentyabrında Azərbaycanda səfərdə olub. AZƏRTAC-ın idarə Heyətinin sədri Aslan Aslanov ilə görüşdə agentliklərimiz arasında səmərəli əməkdaşlığın dövlət başçıları İlham Əliyevin və Si Cinpinin ölkələrimiz münasibətlərinin möhkəmləndirilməsi ilə bağlı hədəflərinə uyğun olduğu vurğulanmışdı.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Hi Pinqın rəhbərlik etdiyi Sinxua nümayəndə heyətini qəbul etmiş, iki ölkənin milli xəber agentliklərinin yüksək əməkdaşlıq əlaqələrindən məmənunluğunu bildirmişdi. Hi Pinq Prezident İlham Əliyevin Azərbaycan-Çin münasibətlərinin inkişafına verdiyi böyük önemi xüsusi vurğulamış, bunun nəticəsində iki ölkənin əməkdaşlıq əlaqələrinin dərinləşdirilməsini bildirmişdi. Azərbaycanda gedən süretli inkişaf proseslərinin şahidi olduğunu deyən Hi Pinq Sinxua ilə AZƏRTAC arasında əməkdaşlıq haqqında imzalanın sənədlerin əhəmiyyətini qeyd edərək, bu əlaqələrin daha da genişləndirilməsinin vacibliyini diqqətə çatdırılmışdı.

Hi Pinq Bakıda olduğu müddədə paytaxtimizin tarixi yerlərinə baş çəkmiş, Bibiheybət mədəninə ərazisində dünyada sənaye üsulu ilə qazılmış ilk neft quyuşusuna ilə tanış olmuşdu.

Qeyd edək ki, Hi Pinqın Bakıya səfərindən bir neçə ay əvvəl - 2018-ci ilin iyun ayında Pekində AZƏRTAC ilə Sinxua arasında informasiya mübadiləsinə dair Əməkdaşlıq Sazişini Sinxua tərəfdən məhz Hi Pinq imzalamışdı. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin də iştirak etdiyi II "Bir kəmər, bir yol" Beynəlxalq Əməkdaşlıq Forumunun nəticələrinin icrası istiqamətində Çinin Sinxua agentliyinin təşəbbüsü ilə yaradılan "Bir kəmər, bir yol" İqtisadi İnformasiya Tərəfdəşligi platformasına AZƏRTAC-ın təsisçi-üzv statusunda qoşulmasına da Hi Pinq dəstək verib.

AZƏRTAC ilə Sinxuanın 2003-cü ildən başlayan əməkdaşlığı dövründə birgə fotosərgilər, təqdimatlar, informasiya və təcrübə mübadiləsi həyata keçirilib. Eyni zamanda, hər iki agentlik Dünya Xəber Agentlikləri Kongresinde, AZƏRTAC-ın hazırlı vitse-prezident olduğu Asiya və Sakit Okean Ölkələri İnformasiya Agentlikləri Təşkilatında (OANA) six əməkdaşlıq edirlər. SinxuaAZƏRTAC-ın ölkəmizin inkişafı, Azərbaycanda baş verən yeniliklərlə bağlı ayda 10-15 xəbərini öz saytında yerləşdirir. Həmçinin Sinxua Azərbaycanla bağlı məlumatları ölkənin əsas xəbər mənbəyi olan AZƏRTAC-dan alır. AZƏRTAC-ın Çin dilində informasiyaları isə həm Sinxuada, həm də ölkənin digər nüfuzlu KİV-lərində yayımlanır.

Qazaxıstan səfiri: Gəncə şəhərinin yenidən raket atəşinə tutulmasını və dinc əhalinin həlak olmasını qətiyyətlə pisləyirəm

Men beynəlxalq humanitar hüquq çerçivəsində öhdəlikləri məhəl qoyulmadan dinc şəhərlərin, onların sakinlərinin və məlki obyektlərin atəşə tutulmasını yolverilməz və qeyri-insani hərəkət edirəm. Bununla əlaqədar, Gəncə şəhərinin yenidən raket atəşinə tutulmasını və dinc əhalinin, o cümlədən günahsız uşaqların həlak olmasını qətiyyətlə pisləyirəm. Həlak olanların doğmalarına və yaxınlarına səmimi qəlbən başsağlığı verirəm, yaralananların tezliklə şəhərələşməni arzu edirəm.

AZƏRTAC xəber verir ki, bu sözləri Qazaxıstanın Azərbaycanda səfiri Serjan Abdikarimov söyleyib. Səfir Ermənistan-Azərbaycan Dağılıq Qarabağ münaqışının eskalasiyası nəticəsində regionda sülhə və sabitliyə təhlükə yaranması ilə əlaqədar ciddi narahatlığını bildirib. S.Abdikarimov deyib: "Qazaxıstanın daha əvvəl bəyan etdiyi və dəyişməz qalan mövqeyi çerçivəsində bir daha təsdiq edirəm ki, bu münaqışə BMT Təhlükəsizlik Şurasının qəbul etdiyi qətnamələrə uyğun olaraq beynəlxalq hüququn prinsipləri və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü əsasında dinc yolla nizamlanmalıdır".

Hər sahədə məsuliyyət uğurlu nəticədir

**Ölkədə hansı vəziyyətin olmasından asılı olmayaraq
vətəndaşlar karantin qaydalarına əməl etməlidir**

Sentyabrın 27-də saat 06:00 radələrində quduzlaşmış Ermənistanın Azərbaycan qarşı təxribatı və Azərbaycan Ordusunun gücü ilə işgalçi ölkəni yerində otuzduraraq ardıcıl olaraq qələbələr əldə etməkdədir. Belə bir məqamda dünyani ağuşuna alan "COVID-19"-a qarşı mübarizə de davam etməkdədir. Bu mübarizədə vətəndaşların karantin qaydalarına əməl etmələri bu "pandemiya müharibəsinə" qalib gəlməyin əsas yoludur və bu şərtləri ilə yaşamağa məcburdur. Realliq odur ki, ani bir diqqətsizlik insanların həyatını sual altında qoya bilər. Çünkü gözəğürünməz bəla çox təhlükəli, aqressivdir və hansısa səhv ağır nəticələr verə bilər.

Prezident İlham Əliyev:
"Karantin rejimi ilə bağlı tətbiq edilən qaydalar hər kəs üçün əsas olmalıdır"

Dövlət başçımız dünyani ağuşuna alan koronavirus pandemiyasının ilk günlərindən Prezident İlham Əliyevin əzaqqörenliyinin nəticəsi olaraq vaxtında qəbul edilən düşünnülmüş düzgün qərarlar itkiləri minimuma endirməyə imkan yaradıb və mehz zamanında görülən tədbirlər nəticəsində Azərbaycanın adı nümunəvi ölkələr sırasında çəkilir. Prezident İlham Əliyev dəfələrlə çıxışlarında bildirib ki, Azərbaycan vətəndaşları yaxşı görürək ki, qanun hər kəs üçün qanundur. Bir sözələ, dövlət başçısının koronavirusla bağlı ardıcıl addımların atılması məqsəd Azərbaycan xalqının sağlamlığı olduğunu bildirib: "Ümumdünya Şəhiyyə Təşkilatı bizim gördüyüümüz işləre yüksək qiymət verək Azərbaycanı koronavirusla mübarizə sahəsində nümunəvi ölkə adlandırdı. Bütün bunları deməyə əsas verir ki, biz bu bələni da dəfə edəcəyik, bu mübarizədə qalib gələcəyik. Biz xalq olaraq artıq birlik, həmrəylik nümayiş etdirmişik, indi daha çox məsuliyyət və nizam-intizam nümayiş etdirməliyik. Belə olan halda biz bu ağır vəziyyətdən az itkilərlə və şərəflə çıxacaqıq".

Əli Əsədov: "Koronavirusla mübarizədə qazanılmış nailiyyətləri qoruyub saxlamaq və bütün resursları cəbhəyə yönəltmək üçün karantin rejiminin qaydalarına nəzarəti gücləndirmək lazımdır"

Bu günlərdə Azərbaycan Respublikasının Baş Naziri Əli Əsədovun sedriliyi ile Nazirlər Kabinetini yanından Operativ Qerargahın pandemiya ile mübarizəni gücləndirmek və karantin rejimine dəha ciddi əməl olunması üçün tədbirlərə həsr olunmuş geniş müşavirədə qeyd edib ki, koronavirusla mübarizədə qazanılmış nailiyyətləri qoruyub saxlamaq və bütün resursları cəbhəyə yönəltmək üçün karantin rejiminin qaydalarına nəzarəti gücləndirmək lazımdır. Baş Nazir bildirib ki, xüsusi iş yerlərində, ictimai nəqliyyatda, ticarət mərkəzlərində və təhsil məəssisələrində qaydalarla əməl edilməsinə dəha ciddi nəzarət edilməlidir.

Azərbaycanda koronavirusla əlaqədar iki şəhərə giriş-çıxış bağlanır

Qeyd edək ki, Nazirlər Kabineti "Xüsusi karantin rejimi ilə bağlı əlavə tədbirlər barədə" qərarında dəyişiklik edib. Dəyişikliyə əsasən, xüsusi karantin rejimi dövründə operativ və xüsusi təyinatlı nəqliyyat vasitələrinin, habelə yüksəkən avtomobillərin

hərəkəti istisna olmaqla, Sabirabad şəhərində, Sabirabad rayonunun Cavad, Türkədi, Qalağayı və Kürkəndi kəndlərinə, Şəki şəhərinə və Kiş kəndinə giriş-çıxış dayandırılır. Qərara əsasən 2020-ci il 14 oktyabr saat 00:00-dan qüvvəyə minir. Qeyd edək ki, Azərbaycanda 2 noyabr saat 06:00-dek xüsusi karantin rejimi tətbiq olunub.

Vasif Əliyev: "Yoluxmada artım bizə yayda olduğu kimi soyuq günlərdə də çətin anlar yaşada bilər"

"Artıq insanlar arasında koronavirusla bağlı həyəcan təbii çalınmalıdır. Çünkü Azərbaycanda virusa yoluxma ilə bağlı son rəqəmlər çox ciddi rəqəmlərdir. Bir gün ərzində olan yeni yoluxma ilə bağlı 270 rəqəmini yay dənəməmənde görəydi, bəlkə də başqa cür reaksiya olardı. Amma indi insanlar buna əhəmiyyət vermək istəmir. Bu rəqəm sabah daha da artaraq, 300, 400, hətta 500 ola bilər. Hazırkı vəziyyətdə xəstəxanalar müraciət edənlərin də artığını görürük. Əger qaydalara əməl etməsək, yoluxma sayı daha da artacaq". Bunu TƏBİB-in infeksiyon xəstəliklər üzrə işçi qrupunun rehbəri Vasif Əliyev bildirib. O qeyd edib ki, koronavirusla bağlı tətbiq olunan bəzi məhdudiyyətlərin aradan qaldırılması, tədris müəssisələrinin açılması, həmcinin payız mövsümünün gəlməsi ilə əlaqədar "COVID-19" a yoluxma tendensiyasında artım müşahidə olunur. Yoluxmanın ədədi silsilə ilə artması bizim dəha diqqətlə olmayıüzümüz vacib edir.

"Bu qədər artışa səbəb son günler əhalisi arasında koronavirusun aktivliyinin itməsidir. 2 həftədən çoxdur ki, hər bir Azərbaycan vətəndaşı döyüşmək, torpaqlarımızı qaytarmaq haqqında düşünür. İnanırıq ki, bəzək hər bir sahədə cəbhədə də, gözəğürünməz pandemiyyada da qalib çıxırıq, çıxacaqıq da. Lakin biz bu zaman gözəğürünməz düşmənələ dəha ciddi mübarizə aparmalı, karantin rejimine əməl etməliyik". TƏBİB rəsmisi vurğulayıb ki, öten günün statistikasına görə, Azərbaycanda 2091 nəfər aktiv xəste sayı qeydə alınıb. Bu hələ təsdiq olunan xəste sayıdır, bundan başqa xəstəliyi asimptomatik formada keçirənlər də var. Ona görə də mövcud qoruyucu vasitələrdən istifadə edə-

rək təmasdan qaçmaq lazımdır: "İnsanlar bilməlidirlər ki, bunun spesifik müalicəsi yoxdur, vaksin hazırlanmayıb. Yegane qurunma yolu yoluxmamaqdır. Biz hər kəs aktiv virus daşıyıcısı gözü ilə baxmalıyıq və ona görə maska taxmali, ara məsafəsi saxlamalı və kütłəvi yerlərdə toplaşmamalıyıq. Biz özümüz qorumaqla həm ordumuza, həm de həkimlərimizə yardım etmiş olarıq".

V.Əliyev hesab edir ki, son günler ərzin-

artığını artıq xəstəxanalarda real olaraq görürük. Bir ara ictimai nəqliyyatda maskadan istifadəye ciddi əməl olunsa da, indi bu məsələyə də laqeyd yanaşıldığı müşahidə olunur. Mütləq maskadan istifadə etməli, əllərimizi tez-tez yumalı, sosial məsafəni qorunmalıyıq".

"COVID-19" infeksiyası ilə bağlı vaksinin tapılmasına gelince isə, V.Əliyev bildirib ki, hələ ki, peyvəndin qoruma müddəti, əks təsirləri, hansı yaş qruplarına olunacağı və sarı məlum deyil. Peyvəndin ne vaxt hazır olacağı məlum olmadığına görə, bütün bəsit qayda-qanunlara əməl olunmalıdır.

Teyyar Eyvazov: "Hər bir insan şüurlu olaraq, maska taxılmalı, sadə gigiyena qaydalarına riayət edilməli, sosial məsafə gözlənilməlidir"

Azərbaycanın baş infeksiyonist Teyyar Eyvazov sözügedən məsələ ilə bağlı bildirib ki, virusla əlaqədar maarifləndirmə məsələləri də son günler ərzində KİV-lər tərəfindən kifayət qədər işqənləndirilir: "Mütləq deyil ki, dövlət hər hansı bir karantin tədbirini gücləndirsin. Hər bir insan şüurlu olaraq, sadə tövsiyələrə əməl etməlidir. Maskə taxılmalı, sadə gigiyena qaydalarına riayət edilməli, sosial məsafə gözlənilməli, aşqrarken və öskürəkən respirator gigiyena qaydalarına əməl olunmalıdır". Baş infeksiyonist qeyd edib ki, müəyyən təbii faktorlar da bu sayın artmasına öz təsirini göstərir: "Əvvəla, Gündəş şüalarının ətraf mühitə təsir etmə müdəddəti azalıb və o, ətraf mühitə əvvəlki qədər təsir etmir. Bundan başqa, havanın temperatur və rütubət göstəricilərinin dəyişməsi nəticəsində insanlar bəzən geyimlərini düzgün seçə bilmirlər və xəstələnlər. Havanın temperaturu aşağı düşdükcə insanlar daha çox qapalı mühitdə qalırlar. Soyuq havada yuxarı tənəffüs orqanlarının damarlarının viruslara qarşı müqaviməti azalır. Bunların hamısı virusun yayılması üçün şərait yaradır. Bunlar təbii faktorlardır, amma digər faktorlar da var ki, biz əsas bunun üzərində dəyannamışaq. Qarabağ müharibəsinin başlanması ilə əlaqədar insanların kütəvi şəkildə Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinə müraciət etməsi və orada kütłəvi şəkildə dayanması sosial məsafənin gözlənilməməsinə səbəb oldu. Digər tərəfdən, yay aylarında yoluxma sayının azalması insanların virusla bağlı məsuliyyətini azaltdı".

Bütün bu deyilənlər isə birlikdə əməl etməliyik. Çünkü hər bir sahədə biz birlikdə güclüyik! Çünkü ölkədə vəziyyətdən asılı olmayaraq Azərbaycan Prezidentinin fəaliyyətinin əsas qayesi xalqa və dövlətə sədəqətli, ləyliqi xidmət prinsipini üzərində qurulmuşdur. Və Prezident İlham Əliyev cənablarının bu döyüşdə bir daha əminliklə söylədiyi: "Azərbaycan xalqı belə şücaətli, igid oğullarımızla qurur duyur və tezliklə bu zəfərlə Qarabağ bizimdir, Qarabağ Azərbaycanıdır", həmçinin pandemiyaya qarşı mübarizədə Azərbaycan xalqını uğurlu geləcəyə aparan bu siyasetin növbəti illərdə də davam etdirilecək, xalqımız bu sınaqdan da üzüağ çıxacaq. İnşallah!

Bir sözələ, dövlət başçımızın dediyi kimi: "Biz xalq olaraq artıq BİRLİK, HƏMRƏYLİK nümayiş etdirmişik, indi daha çox məsuliyyət və nizam-intizam nümayiş etdirməliyik. Belə olan halda biz bu ağır vəziyyətdən az itkilərlə və şərəflə çıxacaqıq".

RƏFIQƏ KAMALQIZI

Erməni işgalçlarının törətdikləri vəhşiliklər ərəbdilli ölkələrin mətbuatında

A MEA-nın akademik Ziya Bünyadov adı-na Şərqşünaslıq İnstitutunun elmi əməkdaşı Elnur Mustafayev ərəbdilli televiziya və radio kanalları vasitəsilə Azərbaycan həqiqətlərini, son zamanlar cəbhə bölgəsində və respublikamızın digər bölgələrində ermənilərin törətdikləri təxribatlar barədə məlumatları dünya ictimaiyyətinə çatdırmaqda davam edir.

Oktyabrın 3-də BBC Arabic televiziyanın "Xəbərlər" verilişində yayımlanan ilk müsahibədə Elnur Mustafayev erməni hərbi qüvvələrinin təxribat xarakterli hücumlarından söhbet açıb, bununla yanaşı sentyabr ayının 27-də Ermənistən tərəfinin Naftalan şəhərinə ağır silahlar dan atəşə tutması nəticəsində bir ailənin tam şəkildə həlak olması və mülki vətəndaşlara dəymış zərərlər haqqında ətraflı məlumat verib.

Elnur Mustafayev oktyabr ayının 4-də BBC Arabic televiziyanın "Xəbərlər" programına və BBC Arabic radiosuna müsahibə verərək ermənilərin Gəncə şəhərini raket və ağır silahlarla atəşə tutması, hücum nəticəsində bir mülki vətəndaşın həlak olması, çox sayıda yaralıların olması, Gəncə şəhərinin infrastrukturuna ciddi ziyan dəyməsi və bir neçə tarixi-mədəni abidələrin dağılması haqqında məlumatları ərəb dünyasına çatdırıb. Azərbaycanlı şərqşünas müsahibədə, həmçinin Ermənistən tərəfinin hərbi təxribata əl atdığını, mülki vətəndaşları hədəfə aldığını və bu yolla münaqişənin sərhədlərini genişləndirmək isteklərini diqqətə çatdırıb. Şərqşünas alim oktyabr ayının 7-də yenidən BBC Arabic televiziyanının "Xəbərlər" programına müsahibə verərək Ermənistən silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın müxtəlif şəhərlərini atəşə tutması, atəş nəticəsində məlki vətəndaşlara maddi və mənəvi zərərlərinin dəyməsi, həmçinin Ermənistən beynəlxalq ictimaiyyətdə Azərbaycan əleyhinə həqiqətə uyğun olmayan informasiyaları yayması haqqında ətraflı danışır.

Oktyabrın 8-də BBC Arabic radiosuna müsahibəsində Elnur Mustafayev Ermənistən Azərbaycanın qədim ərazisi olan Dağlıq Qarabağ və yeddi ətraf rayonu işgal etməsi, erməni işgalini nəticəsində bir milyondan çox əhalinin ölçərəzisində qazın ve məcburi köçküne çevirilmesi, həmçinin son hadisələrlə bağlı, Ermənistən Azərbaycan şəhərlərini raket və ağır silahlardan atəşə tutması, hücum nəticəsində şəhərlərə və mülki vətəndaşlara dəymış ziyanlarla bağlı ətraflı məlumat verib.

Şərqşünas alim oktyabrın 9-da ABŞ dövlətinə məxsus, ərəb dilində fəaliyyət göstərən "Hurra" televiziya kanalında, Bakı vaxtı ilə 22:30-dan canlı yayımlanan "Axşam xəbərləri" verilişində Ermənistən dəvət olunmuş qonaqları da iştirak etdikləri teledebatda iştirak edib. E.Mustafayev tarixə və beynəlxalq hüquq-a əsaslanan faktları getirmək Ermənistəni temsil edən opponentini üstəleyib. Bununla yanaşı, Elnur Mustafayev debat zamanı mühabibənin Ermənistən ərazisində deyil, bütün hüquqi və beynəlxalq qərarların təsdiq etdiyi Azərbaycan ərazisində getdiyini, həmçinin Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı 1993-cü ildə BMT-nin Azərbaycan lehine 4 qətnamə çıxardığını, bəyanatlarda Ermənistən hərbi qüvvələrinin Azərbaycanın işgal olunmuş ərazilərini dərhal təməsi məsələsi tələb etdiyini, işgal nəticəsində bir milyondan çox dinc azərbaycanlı əhalinin qazın düşdüyüünü, bundan əlavə erməni hərbi birləşmələrinin 26 fevral 1992-ci ildə azərbaycanlılara qarşı Xocalı soyqırımı həyata keçirdiyini və regionda sülhün yalnız Azərbaycanın işgal olunmuş ərazilərinin geri qaytarılması ilə mümkün olacağının geniş ərəbdilli izleyici kütlesinə çatdırıb.

Alim oktyabrın 10-da ərəb dünyasının kifa-

Azərbaycan haqlı mübarizəsində qalib gələcək və tarixi ədaləti bərpa edəcək

Döyüşlərdə bərkiliyəcək, son sözünü demək üçün,
Haqq yolundan dönməyəcək, azadlığa yetmək üçün

Bu gün məhz Azərbaycan Prezidentimiz, Ali Baş Komandanımız İlham Əliyev cənablarının rəhbərliyi ilə rəşadətli Azərbaycan əsgəri döyüşlərdə qəhrəmancasına döyüş-döyüşə bərkiliyəcək Güclü Ordumuzun gücü ilə Azərbaycan tarixinə qəlibələr yazır. Azərbaycan Prezidentinin dediyi kimi, bizim işimiz haqq işidir, biz öz torpağımızda vuruşuruq, Vətən uğrunda vuruşuruq. Bizim davamız ədaləti davadır və əminəm ki, bu münaqışedə biz istidiyimizə nail olacaq, haqq-ədalət öz yerini tapacaq və Azərbaycan öz ərazi bütövlüyüni bərpa edəcək. Uzun illər ərzində məcburi köçkünləri yaşayış soydaşlarımız da öz doğma dədə-baba torpaqlarına qayıdaqcaqlar". Artıq o gün uzaqda deyil. Artıq Vətən Müharibəsinin 24-cü gününü yaşayırıq. Hər gündə ölkə Prezidenti, Ali Baş Komandanımız İlham Əliyev qəlibəsə sorąşını xalqımıza çatdırır. Bu qəlibə Prezidentimizin diplomatik siyasetinin, Güclü Ordumuzun və rəşadətli əsgərlərimizin şücaəti nəticəsində əldə olunan Qəlibədir! Qarabağ bizimdir, Qarabağ Azərbaycandır!

Lakin hələ de Ermənistən faşist xisəltli küçə "demokrati" Nikol Paşinyan bu günə kimi Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev cənablarının bütün beynəlxalq görüşlərdə verdiyi ibrat dərsdən bir nəticə çıxara bilmeyib. Sentyabrın 27-də Ermənistən Azərbaycana qarşı işgalçılıq siyaseti bir daha Nikolun faşist mahiyyətini bütün dünyaya göstərir. Azərbaycan Prezidenti dəfələrlə vurgulayıb ki, "Qarabağ Azərbaycandır və nida işarəsi". Bu günlərdə dövlət başçımızın Azərbaycan xalqına müraciətində də bir daha Ermənistən baş nazirinin yalan və sərsəm informasiyaları haqqında bildirib ki, Ermənistən işgalçılıq siyaseti Ermənistən rəhbərliyi tərəfindən verilən bəyanatlarda da öz əksini tapır: "Ermənistən baş naziri bir il bundan əvvəl işgal edilmiş torpaqlarda - Xankəndidə demişdir ki, "Qarabağ Ermənistəndir və nəqət". Birincisi bu, yalandır, Qarabağ Azərbaycandır və mən bu məsələ ilə bağlı öz fikirlərimi dəfələrlə bildirmişəm. Qarabağ Azərbaycandır və nida işarəsi".

Dövlət başçısı onu da deyib ki, bizim mübarizəmiz haqq mübarizəsidir və bu gün Azərbaycan vətəndaşları dövlətə tam dəstək göstərir, biz bu dəstəyi daim hiss edirik: "Azərbaycan vətəndaşı Azərbaycan Ordusunun yanındadır və 30 ilə yaxın öz doğma torpaqlarına qayıda bilməyən soydaşlarımıza da üz tutub deyirəm ki, biz əlimzdən gelən edəcəyik ki, sizi öz doğma torpaqlarına qaytaraq".

Artıq bu gün qəlibə xəberlərimiz dayanmadan gəlməkdədir. Gözün aydın Azərbaycanımız, gözün aydın xalqım mənim, gözün aydın bütün türk xalqım!

Qəlibələrimizin sərağı ardıcıl gəlməkdədir və gələcək də!

Bəli, bu sevinc, bu qəlibə güclü ölkə Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin uğurlu, praqmativ siyasetinin nəticəsində əldə olunmaqdadir. Çünkü Güclü Ordu ilə Güclü Dövlət anlayışı vəhdət təşkil edir. Çünkü müstəqil dövlətin nüfuzu iqtisadi, siyasi, elmi potensialı ilə yanaşı, onun malik olduğu ordusunun qüdrəti ilə də ölçülü. Və sentyabrın 27-dən başlayaraq bu günə kimi, Ermənistən hərbi hissələrinin temas xəttində Azərbaycanın işgal altında olan ərazilərdə yerləşən Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin bütün cəbhəboyu mövqelərini iricəpli silahlar, mənaatanlar, qumbaraatan və artilleriya qırğularından intensiv atəşə tutaraq qoşunların təmas xəttində növbəti təxribatların uğurla qarşısının alınması, məhz müstəqil Azərbaycanın peşəkar hərbçi kadrlarının, güclü maddi-texniki bazaya, müasir texnika və silahlara malik olan nizami ordusunun olmasının nəticəsidir. Daha dəqiq desək, Azərbaycanın şəhərləri silahlı qüvvələrinin cəbhədə əldə etdiyi zəferləridir. Əslində, bu gözənlənilə idi. Çünkü uzun müddət idı ki, işgalçı Ermənistən rəhbərliyi, bu rejimin Qarabağdakı yedəyi - "Dağlıq Qarabağ Respublikası" separatçıları zaman-zaman özlərinə güvənən bəyanatlarla çıxış edir, "qüdrəti və möglubedilməz erməni ordusu"nın imicini reklam etmekle siyasetdəki yerlərini möhkəmləndirməyə çalışsalar da yene də Azərbaycan ordusu onları zamanında yerlərinə oturdu və dərslərini verdi.

Ancaq terroru Ermənistən çirkin əməllerindən heç vaxt əl çəkməyib və oktyabrın 9-da Rusyanın təşəbbüsü ilə Azərbaycan və Ermənistən xarici işlər nazirlerinin birge imzaladığı humanitar atəşkəsə əməl etməməsi, gece saat 2-də Gəncəni erməni silahlı qüvvələrinin atəşə tutması bir daha erməni faşizminin sifətini nümayiş etdi. Dövlət başçımız dəfələrlə çıxışlarında vurgulayıb ki, bizim hədəf-lərimiz erməni silahlı birləşmələrinin mövqeləri, texnikası, canlı qüvvəsidir: "Bizim hədəf-lərimiz erməni silahlı birləşmələrinin mövqeləri, texnikası, canlı qüvvəsidir. Amma onlar bizim kəndlərimizi, şəhərlərimizi atəşə tuturlar, 13 dinc insan həlak olub, 40-dan çox mülki şəxs yaralanıb, 168 ev dağıdılib. Budur erməni faşizminin sifəti. Onlar döyüş meydanında bizim qarşımızda dura bilmirlər, kəndlərimizi, şəhərlərimizi vururlar. Amma orada yaşayan soydaşlarımızın hamısı yerindədir, hamısı "Vətən sağ olsun" deyirlər. Bir santimetr geri addım atmayıblar və əminəm ki, atmayıacaqlar".

Çünki Azərbaycan haqq yolundadır və apardığı mübarizədə də qalib gələcək, tarixi ədaləti bərpa edəcək. Uğur olsun, Prezidentimiz, uğur olsun Ali Baş Komandanımız! Ali Baş Komandan, ölkə Prezidentinin bildirdiyi kimi: "Biz haqq yolundayıq. Bizim işimiz haqq işidir. Biz zəfer calacaqlı! Qarabağ bizimdir, Qarabağ Azərbaycandır!"

Bəli, bu gün hər birimiz o tarixi anları yaşayırıq. Hər an şad xəber gözləyirik. Hər bir Azərbaycan vətəndaşı üçün qürurverici haldır ki, Azərbaycan Ordusu üzərinə düşen vəzifəni layiqincə yerinə yetirir. Əminliklə düşmənin müzəffər Azərbaycan Ordusundan aldığı cavabı uzun müddət unutmayacağını və çox tezliklə Azərbaycan bayrağının Qarabağımızın hər bir guşəsində dalğalanacağını görəcəyik! Qəlibə bizimlədir! Güclü Ordumuz, rəşadətli əsgərlərimiz, növbəti QƏLƏBƏ SO-RAGI İLƏ, Ulu Tanrı dayağınız olsun!!!

**MƏHƏBBƏT İBRAHİMOVA,
YAP Nərimanov rayon təşkilatının sədri**

Azərbaycan tarixi ədaləti bərpa edir

Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev öz çıxışlarında, o cümlədən tarixçi alımlırlar olan görüşlərinə həmisi Azərbaycanın son ikiyüzillik tarixinin yenidən tədqiq olunmasını, tarixin olduğu kimi araşdırılması, dərk olunması və gələcək nəsillərə düzgün çatdırılmasının zəruri olduğunu xüsusi olaraq vurğulamışdır. Ulu öndərin erməni vandallarının Azərbaycan xalqına qarşı törətdikləri qətliyamlar, soyqırımlar, deportasiyalar barədə imzaladığı dövlət sənədləri, dövlətçilik tariximizə, görkəmli tarixi şəxsiyyətlərimizə verdiyi yüksək qiymət nəhayət ki, tariximin öyrənilməsini düzgün istiqamətə yönəltdi.

XIX əsrin əvvellərində Gülüstanda və Türkmençayda xalqın iradəsinə məhəl qoyulmadan Azərbaycan ikiyə bölündü-bununla da tariximizin amansızcasına təhrif olunması ve saxtalaşdırılmasına start verildi. Azərbaycan xalqına tam saxta bir tarix sırmış, o öz torpaqlarının aborigen əhalisi deyil, kənardan gəlmə "köçəri" və "yırtıcı" bir etnos kimi qələmə verilmiş, çar Rusyasının Azərbaycan torpaqlarına köçürüb getirdiyi ermənilər isə Qarabağın, Naxçıvanın, İrəvanın aborigen - "ən qədim yerli əhalisi" kimi qələmə verilmişdir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin çağrışları, tövsiyə və tapşırıqları ilə son illər Qarabağın, Naxçıvanın, İrəvan xanlığının, xalqımıza qarşı soyqırımlarının, itirilmiş torpaqlarımızın tarixinə dair qıymetli əsərlər, ilk mənbələr nəşri olundu, xarici ölkələrdən minlərlə qıymətli sənədlər gətirildi və arxiv sənədləri topularla nəşr olundu-aparılan elmi tədqiqat işlərinin genişləndirilməsi nəticəsində indi Azərbaycan informasiya mühərabəsində daha əvvəllər olduğu kimi ermənilərə uduzmur.

Münaqişənin həllinin ləngiməsinin səbəbələrindən biri də son illərdə yaranmış mürəkkəb ictimai-siyasi vəziyyətə bağlı Beynəlxalq hüququn tətbiq edilmə funksiyasının xeyli zeifləməsi olmuşdur-təəssüfə qeyd edilməlidir ki, bu gün böyük dövlətlər Beynəlxalq aləmdə yaşanan problemləri artıq özləri tərefindən yaradılan və sistemləşdirilən, fəaliyyətdə olan Beynəlxalq hüquq norma və prinsipləri ile deyil, güc tətbiq edərək həll etməyə çalışırlar. Dünyada gedən proseslərə nəzarət edən super dövlətlər kiçik dövlətlərdən heç bir şərt iرəli sūrmədən Beynəlxalq hüquqa riayət etmələrini tələb edirlər. Böyük dövlətlər global məqyasda iqtisadi, siyasi və təhlükəsizlik məsələlərinə müdaxilə etmək şanslarına, informasiya yaymaq və yaxud onu əldə etmek imkanlarına, milli mənafələrinin qorunması üçün iqtisadi, siyasi və hərbi mexanizmlərə sahib olmaq və s. bu kimi bir sıra üstünlüklerə malikdirlər. Ancaq süni şəkildə hemin dövlətlərin yaradıqları bu üstünlükler bu gün böyük dövlətlərə ayri-ayri bölgələrdə və bütövlükde Beynəlxalq aləmdə yaşanan problemlərin həll edilməsinə ədalətsiz yanaşmağa haqq vermir. Güc yalnız ədalətli olduqda qəbul edilə bilər və yalnız bu vaxt o özünü doğrudur. Ədalətsiz güc isə münasibətləri gərginləşdirir, düşmən qazandırır, qarşılıqlı inamın yox olmasına səbəb olur. Son günlər Qarabağ etrafında baş verən hadisələrlə bağlı böyük dövlətlərin ədalətsiz mövqeyi, riyakar yanaşmaları narahatlıq doğurur. Azərbaycanın sentyabrın 27-dən başlanan müasir tarixi ölkə prezidenti, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin başçılığı altında Azərbaycan ordusu tərefindən yazılır və bize qarşı olan ədalətsiz münasibətlərə tutarlı cavablar verilir. "30 il bize verilən vədlər, deyilən sözlər həyatda reallaşır, gerçəkleşir. Azərbaycan xalqı, Azərbaycan dövləti buna dözmür"-indi öz taleyimizi özümüz müyyənlenədir.

Yaşar Əhmədov
Fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru,
Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye
Universitetinin
"İctimai fənlər" kafedrasının
dosenti

XX əsrin 90-cı ilərindən başlayaraq iki-qublū dönyanın süqtundan sonra ABŞ başda olmaqla bəzi güclü dövlətlər Beynəlxalq münasibətlər sisteminde sahib olduları imkanlardan mütəmadi olaraq ədaletsiz şəkildə istifadə etdiklərinin şahidi olur-Bu bütün sahələrdə, xüsusən də enerji və təhlükəsizlik məsələlərindən daha çox özünü göstərir. Enerji tələbatının qarşılaması və global təhlükəsizlik mühitinin temİN edilməsini bəhəne getirən böyük dövlətlər kiçik dövlətləri sütüt etdirməyə və ya yox etməyə çalışırlar, həmin dövlətlər istedikləri kimi rəfətar edirlər-onlar öz üstünlüklərindən sui-istifade etmeməlidirlər. Bu böyük dövlətlərin özləri tərefindən yaradılan Beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərində ehtiva edilmişdir. Böyük dövlətlərin özlərinin milli maraqları təhlükə qarşısında qaldığı zaman digər dövlətlər Beynəlxalq hüquq norma və prinsiplərini nəzərə almadan istedikləri kimi rəfətar edirlər-digər dövlətlərin milli maraqları onları narahat etmir, eksiñə, onlar bu dövlətlərin qarşılaşdıqları problemlərdən təzyiq vasitəsi kimi istifadə edirlər.

Azərbaycan müstəqilliyini elan etdiyi vaxtdan torpaqlarının təxminən 20 faizi Ermənistən tərefindən işgal edilmişdir - problemi həll etmək üçün ATƏT-in Minsk qrupu fəaliyyət göstərsə də, həmsədr dövlətlərin vəsətçilik missiyası hələ də ciddi nəticə verməmişdir-həmsədr dövlətlərin Beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinin dikkətə almaması bu uğursuzluğun səbəbələrindən birdir. BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının Dağlıq Qarabağ problemi ilə bağlı qəbul etdiyi dörd qətnamə hələ də kağız üzərində qalmaqdadır. Ermənistən bölgədə Beynəlxalq təhlükəsizliyi təhdid etdiyi üçün ona qarşı heç bir iqtisadi və siyasi sanksiya tətbiq edilmər. Qəribədir, Şimalı Kipr 40 ildən artıqdır iqtisadi və siyasi sanksiyalarla məruz qalsa da, qondarma DQR rejimine ABŞ hökuməti hər il milyonlarla dollar yardım edir. Azərbaycanın haqli olduğu məsələdə isə etirazları dünya tərefində dikkətə alınır. ABŞ milli maraqları üçün təhdid gördüyü məsələlərdə dönyanın müxtəlif nöqtələrinə hərbi müdaxilə etse də, torpaqları işgal edilən Azərbaycanın tələblərini görmür və yaxud, daha dəqiq görmək istəmir. ABŞ və digər həmsədr dövlətlər Azərbaycan torpaqlarının işğaldan azad edilməsi üçün problemin Beynəlxalq hüquq və Helsinki sənədinin norma və prinsipləri çərçivəsində həll edilməsinin vacibliyini vurğulayırlar-lakin bu dövlətlərin dedikləri norma və prinsiplərə eməl etmədiklərini açıq görünür. Bütün bu bigənəlik Ermənistən rəhbərliyinin daha da

azığınlaşmasına, problemin danışçılar yolu ilə həllindən yayınmasına səbəb olur-bütün bunlar azmış kimi indiki erməni hökməti qıcıqlandırıcı davranışını, məntiqsiz çağırışları ilə münasibətləri daha da gərginləşdirir. "Mən dünyadə azərbaycanlılar kimi qorxaq xalq tanımır" -dəyən Paşinyan böyük dövlətlərin dəstəyinə arxayı olaraq hər həftə Şuşada kef məclisi qurub yallı gedirdi. Oyuncaq respublikanın prezidentinin andicmə mərasimini Şuşada keçirən erməni liderinin cilovunu çəkən olmadığından o artıq münaqışdən kənar bölgələrdə hərbi əməliyyatlar keçirməklə məsələni daha da mürəkkəbliyədirdi.

*insan haqlarına hörmətlə yanaşır və təref olduğu müqavilələrə uyğun olaraq bu na eməl edir;

*bu prinsipə eməl edir və erməni xalqının bir dəfə müqəddərətini təyin edərək Ermənistən dövlətini qurduguunu bildirir-xalqların bir dəfə müqəddərətini təyin etmək haqqı vardır və erməni xalqı bu haqqından istifadə etmişdir;

*bütün dövlətlərlə iqtisadi, siyasi və hərbi sahələrində əməkdaşlıq edir;

*beynəlxalq hüquqdan irəli gələn öhdəliklərini yerinə yetirir və bu gün qədər bu məsələdə heç bir problem yaratmayıb.

Son vaxtlar münaqişə ilə bağlı yazıarda hadisələrin tehliline ikili yanaşma müşahidə olunur: kimlərse münaqişənin yaranmasının səbəbi kimi müstəqilliyin ilk illərində hakimiyətdə olan "demokratların" səriştəsizliyini qabartmağa cəhd edir, bəziləri isə indiki hakimiyəti münaqişəni həll etməyə qadir olmamaqda qırayırlar. Hər iki yanaşma tərefdarları eşil səbəbkarla bağlı ümumi fikrə gəlməkdən sonra çox bir-birilərini günstəndirmək məşğuldurlar. Münaqişənin yaranmasının, onun həll edilməməsinin səbəblərinin axtarışı düzgün aparılmış, böyük dövlətlərin münaqişənin aradan qaldırılmamasındaki maraqları təhlil olunur. Münaqişənin qalması həm də tərefləri təsir altında saxlamak vəsитəsi kimi böyük dövlətlərin maraqlarına dairəsindədir.

Dağlıq Qarabağ problemi "erməni məsələsinin" tərkib hissəsidir... Ermənilər böyük dövlətlərin Cənubi Qafqazda möhkəmlənmək uğrunda apardıqları rəqabet mübarizəsinin gedisindən car Rusiyası tərefindən İran və Osmanlı imperiyasına qarşı geləcək mühəribələrdə istifadə olunmaq üçün vaxtılıq bir alet olaraq Cənubi Qafqaza, o cümlədən Şimali Azərbaycan torpaqlarına köçürülmüşdür. Azərbaycanın müqəddərətini üçün çox ağır nəticələr verən BMT-nin 51-ci maddəsini tətbiq etməyə tamamilə haqqı vardır. ATƏT-in Konstitusiyası kimi qəbul edilən Helsinki Yekun Aktının təməl prinsiplərində

*souveren bərabərlük və suverenliyə hörmət,

*gücdən istifadə və yaxud güclə təhdid etməkdən imtina,

*sərhədərin bütünlüyü,

*dövlətlərin ərazi bütövlüyünün qorunması,

*problemərin sülh yolu ilə həll edilməsi,

*daxili işləre qarışmamaq,

*insan haqları və əsas azadlıqlara hörmət,

*xalqların bərabər hüquqlardan və yaxud müqəddərətin təyin etmə haqqından istifadə etməsi,

*dövlətlər arasında əməkdaşlıq,

*Beynəlxalq hüquqdan irəli gələn öhdəliklərin yaxşı niyyətlə yerinə yetirilməsi dəyər.

Bunları əsas götürərək Azərbaycan:

*souveren bərabərliyini qorumağa çalışmış və digər dövlətlərin suverenliyinə hörmət edir, heç bir dövlətin torpağını işgal etməmişdir və belə fikri də yoxdur;

*torpaqlarının Ermənistən işgalindən azad edilməsi üçün uzun illər hərbi gücdən istifadə etməmiş və sülh danışqlarına üstünlük vermişdir;

*Beynəlxalq hüquqa istinad edərək sərhədərin bütünlüğünü təmin etməyə çalışmış və heç bir dövlətə qarşı ərazi iddiası yoxdur;

*beynəlxalq hüquq norma və prinsiplərinə uyğun mümkin olan bütün vəsətələrlə ərazi bütövlüyünü təmin etməyə çalışmışdır;

*Dağlıq Qarabağ probleminin sülh yolu ilə həll edilməsi üçün beynəlxalq təşkilatlar nəzdində və birbaşa Ermənistən ilə müzakirələr aparılmışdır;

*heç bir dövlətin daxili işlərinə qarışmır və başqa dövlətlərin də öz daxili işlərinə qarışmasına icazə vermir;

Ümumiyyətlə, Türkmençay müqaviləsinin bağlanmasına qədər Cənubi Qafqazda əhalisinin böyük əksəriyyəti müsəlmanlardan ibarət idi-onları da içərisində Azərbaycan türkləri üstünlük təşkil etmişdir. Rusiya imperiyasının İrəvan və Naxçıvan xanlıqlarının ərazilərində yaratdığı "erməni vilayəti"nin tarixi, ayrı-ayrı dövrlərdə Osmanlı imperiyası və Qacarlar İranından Azərbaycan torpaqlarına köçürülmüş ermənilərin sayı, özünə "vətən" adı tətbiq edən şəhərlərin turkları olmuşdur.

Ümumiyyətlə, Türkmençay müqaviləsinin bağlanmasına qədər Cənubi Qafqazda əhalisinin böyük əksəriyyəti müsəlmanlardan ibarət idi-onları da içərisində Azərbaycan türkləri üstünlük təşkil etmişdir. Rusiya imperiyasının İrəvan və Naxçıvan xanlıqlarının ərazilərində yaratdığı "erməni vilayəti"nin tarixi, ayrı-ayrı dövrlərdə Osmanlı imperiyası və Qacarlar İranından Azərbaycan torpaqlarına köçürülmüş ermənilərin sayı, özünə "vətən" adı tətbiq edən şəhərlərin turkları olmuşdur.

Azərbaycan tarixi ədaləti bərpa edir

Əvvəli Səh. 11

Tarixçilər ermənilərin Şimali Azərbaycana 1828-ci ildən etibarən köçürürlük getirilməsini sübut etmişlər, onlar "tarixin atası" Herodota, onlarla qədim Roma, yunan, erməni, Suriya, rus, ingilis və digər dillərdəki ilk mənbələrə, elmi ədəbiyyatlara istinad edərək ermənilərin Asiya qitəsinin de yerli əhalisi olmadığını, onların Kiçik Asiyaya kimmlərini tezyiqi ilə Balkan yarımadasından köçüb gəldiyini açıqlayırlar. Belə bir tarixi həqiqəti qeyd edək ki, erməni etnosu və onun dili, əlifbası ayrı-ayrı dövrlərde frigiya, yunan, Suriya, İran mənşəli etnosların təsiri ilə və onların qarışığından yaranmışdır. Bu gün ermənilərin özlerinə aid etdiyi "mədəniyyət", hətta "erməni" adının özü belə onların özlərinə-haylara aid deyil, oğurluqdur. Bu da bir inkar olunmaz tarixi həqiqətdir ki, Şimali Azərbaycana köçürüldükdən sonra ermənilər Azərbaycan xalqının da güclü mədəni təsirinə məruz qalmış, bu dəfə Azərbaycan mədəniyyətinin ayrı-ayrı nadir incilərini oğurlayıb "özəlləşdirmək" məşgül olmuşlar-onlar bu iyrənc peşələrinin indi də davam etdirirlər.

Tarixçilər ermənilərin Cənubi Qafqaza köçürürlük getirilmə etnos olduğunu sübut etmək üçün antropoloji və arxeoloji tedqiqatların nəticələrindən də geniş istifadə edirlər. İravan xanlığının ərazi-sində aparılan arxeoloji qazıntılar təsdiq edir ki, 180-200 il bundan əvvəl həmin torpaqlarda ermənilər yaşamışdır. Ermənilər antropoloji tip olaraq da bu torpaqlara yad etnosdur-vaxtaşırı bürzə veren "erməni xəstəliyi". Aralıq dənizi boyu ölkələr üçün xarakterikdir, ümumiyyətlə, Qafqaz üçün yad bir xəstəlikdir-çoxsaylı ilk mənbələrə əsaslanaraq aparılan kompleks araşdırma bir dəfə sübut edir ki, ermənilərin Cənubi Qafqazın guya "aborigen etnos olması", "erməni tarixinin" qədim Urartu mədəniyyətinə pərcimlənməsi erməni saxtakarlarının heç bir elmi əsası olmayan uydurmaşıdır.

Ermənistən Azərbaycana qarşı təcavüzü və işgalçılıq müharibəsinin tarixi kökləri erməni tarixinin bir çox məsələlərini nəzərə almayı zəruri edir. Ermənilərin təcavüzkarlıq siyaseti onların tarixinin mahiyətindədir-beynəlxalq və daxili vəziyyətin imkan verdiyi tarixi şərait yaranan kimi ermənilər xəyanətkar niyyətlərini reallaşdırmaq üçün bütün vəsiyətlərden istifadə etmişlər. "Erməni məsəlesi"nin meydana gəlməsini təsadüfi hesab etmək olmaz—"erməni məsəlesi" Şərqi məsələsinin bir hissəsidir və əsas niyyət Türkiyəni daha asanlıqla istismar etməkdən ötrü onun mərkəzdən-qəçmə qüvvələrini gücləndirməyə, beleliklə, ölkəni zəiflətməye çalışmaqdır. Ermənilərin Azərbaycan torpaqlarına, o cümlədən Dağılıq Qarabağa qarşı iddiaları onların "Böyük Ermənistən" yaratmağa yönəlmış strateji planlarının tərkib hissəsidir-ermənilər "ənənələrinə" sadiq qalaraq, həmişə əlverişli şərait yaranan kimi bu planın reallaşdırılması uğrunda

mübarizəye başlamışlar. Ermənipərest M.S.Qorbaçovun hakimiyətə gəlməsi ilə erməni separatçıları yenidən feallaşdırı-bu dəfə sovet rəhbərliyinin silahlı erməni separatçılarını-terrorçularını himayə və müdafiə etdikləri daha tez aşkarə çıxdı. DQMVG ilə bağlı məxfi planı həyata keçirmək üçün M.S.Qorbaçov qarşısında ən qüdretli manə olan Heydər Əliyevi Siyasi Bürodan uzaqlaşdırdı. 1987-ci ilin noyabrında Qorbaçovun müşaviri, akademik A.Qurbanbeyli Parisdə Dağılıq Qarabağ barədə Sovet rəhbərliyinə təklif verdiyi, yenidənqurma və demokratiya şəraitində bu problemin həllini tapacağına ümidi etdiyi bildirdi. Əvvəller gizli fəaliyyət göstərən erməni "Qarabağ Komitəsi", onun DQMVG-dəki separatçı-terrorçu təşkilatı "Krunk" (Durna) açıq fəaliyyətə keçdi, "Miatsum" (Birleşmə) hərəkatı formalasdırıldı. Bu hərəkat Ermənistən, DQMVG, Moskva rəhbərliyinə, SSRİ və dünya ermənilərinin potensialına arxalanırdı.

Hədise 1988-ci ilin fevralından daha aqressiv məcra ya-yənəldi-İrəvanda və Stepanakertdə separatçılar və erməni millətçilərinin mitinqlər dalğası başladı. Fevralın 20-də DQMVG Sovetinin sessiyası vilayətin statusuna baxılması haqqında Azərbaycan SSR Ali Sovetinin müraciət etdi. Bu fakt ermənilərin 1945-ci ilin noyabri ilə müqayisədə taktikanı dəyişdirdiklərini göstərirdi. Onlar II Dünya müharibəsindən ötən dövr ərzində apardıqları intensiv təhlükət sayesinde və xarici ölkələrdəki güclü erməni diasporunun köməyi ilə dünya ictimaiyyətində Dağılıq Qarabağ barədə yanlış rəy yarada bilmisdilər. Bu dəfə iddiaları bağlı qapılar arxasından meydanlara çıxarmaq yolunu tutular-Azərbaycanın o zamankı rəhbərliyi və geniş ictimaiyyəti isə erməni separatçılarının və onların müdafiəçilərinin yeni taktikası qarşısında hazırlıqsız idi. Fevralın 24-də Əsgəran rayonunda erməni separatçıları-terrorçuları tərəfindən iki azərbaycanlı gəncin qətlə yetirilməsi, 19 nəfərin yaralanması da ermənilərin planlarına qarşı düşünlümüş siyasi xətt hazırlanması ilə neticələnəndi. Fevralın sonlarında Sumqayıtda ermənilər xüsusi xidmət orqanları və SSRİ Dövlət Təhlükəsizlik orqanlarının iştirakı ilə əvvəlcədən hazırlanmış qəsdər tərdilər. Tezliklə Sumqayıt hadisələrinin nə üçün tərdildiyi aydın oldu: əvvəlcədən planlaşdırıldığı kimi, bu hadisədən Ermənistəndən yaşayan azərbaycanlılar qarşı və DQMVG-nin Azərbaycanın tərkibindən qoparılib çıxarılması üçün istifadə edildi. Tarixdə azərbaycanlılara qarşı dəfələr-lə tekrar olunmuş erməni vəhşilikləri və soyqırımları yenidən tütüyan etməyə başladı. Separatçı-terrorcu erməni vəhşiliklərinin baş alıb getdiyi bu dövrdə Sov. İKP MK və Sovet hökumətinin vəziyyətin real qiymətləndirilməsində maraqlı olmaması da aydın şəkildə üzə çıxdı. "1988-1995-ci illərdə Azərbaycan SSR-in DQMVG-nin sosial-iqtisadi inkişafını sürətləndirmək tədbirləri ha-

qında" 1988-ci il 24 mart tarixli qərar bilərkədən məsələnin separatçılıq aktı olmasını ört-basdır etməyə yönəlmüşdür-bu dəstək erməni separatçılarını daha da ruhlandırdı və onların təcavüzkarlığıni daha da artırdı. Moskva DQMVG Azərbaycan SSR-in tərkibindən çıxartmaq istiqamətində daha bir addım atdı: SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyəti 1989-cu il yanvarın 12-də "Azərbaycan SSR-in DQMVG-də xüsusi idarəcilik formasının təbliği haqqında" qərar qəbul etdi-yaradılan Xüsusi idarə Komitəsi Muxtar Vilayətin Azərbaycandan alınıb Ermənistana verilməsini təmin etməli idi. Lakin Azərbaycan xalqının demokratik mübarizəsi nəticəsində noyabrın 28-də Xüsusi idarə Komitəsi ləğv edildi-onun evəzində yeni bir qurum - Təşkilat Komitəsi yaradıldı. Ermənistən bu vəziyyətdən istifadə edərək dekabrin 1-də Dağılıq Qarabağın Ermənistana birləşdirilməsi haqqında antikonstitusion qərar qəbul etdi. Bu Ermənistən tərəfindən Azərbaycanın ərazi bütövlüyüne qarşı açıq hüquqi müdaxilə aktı idi. Moskva bu kobud müdaxilə faktına da göz yumdu. Qorbaçov başda olmaqla SSRİ rəhbərliyi Azərbaycana qarşı daha dəhşətli bir cinayət el atdı. Əsas hədəf kimi Bakı seçildi. Sovet dövləti öz vətəndaşları qarşısındaki konstitusiya öhdəliyini pozaraq ən müasir texnika və silahlarla silahlanmış iri qoşun kontingenti yeritmək 1990-ci il yanvarın 19-dan 20-na keçən gecə Bakıda qanlı qırğını tərəfdi-qırğınından səri günü Moskvadakı Azərbaycan nümayəndəliyinə gelib sovet rəhbərliyinin cinayət əməllerini qətiyyətə ifşa edən Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının bu ədalətli mübarizəsinin-Qurtuluş savaşının öünü keçdi.

1991-ci il avqustun 30-da Azərbaycan SSR Ali Soveti dövlət müstəqilliyyinin bərpa edilməsi haqqında bəyanat qəbul etdi, oktyabrın 18-də isə dövlət müstəqilliyyi haqqında Konstitusiya aktı qəbul olundu. Ermənilər 1991-ci ilin sentyabrında "Dağılıq Qarabağ Respublikası" adlanan oyuncaq qurumun yaradıldıqını elan etmişdilər. Azərbaycan Respublikası həmin qurumu tanımaqdən imtina etmiş, noyabr ayının 26-də isə DQMVG-nin statusu ləğv olunmuşdur. 1991-ci ilin sonlarında SSRİ-nin dağılıması ilə Ermənistən, faktiki olaraq, Azərbaycan qarşı açıq və ədalətsiz müharibəyə başladı. Ermənistən hərbi birləşmələri Azərbaycanın səhədlərini pozub Qarabağa daxil oldular və Dağılıq Qarabağın erməni separatçıları ilə birləşərək Azərbaycan torpaqlarının işğalına başladılar.

Beynəlxalq qanunlar və hüquq normaları dönyanın müxtəlif yələrində gedən proseslərə münasibətde fərqli tətbiq edilir-burada iki standart özünü daha qabarğı göstərir. Son dövrlərdə Ukraynada baş verən hadisələr uzun illərdən bəri daha aşağı sürətlə davam edən təhlükəli bir tendensiyən yüksək nöqtəsi sayıyla bilər. Məsələ həlledici məqama yaxınlaşanda super güclər öz maraqla-

rını açıq şəkildə ortaya qoyaraq, dünyada hegemonluq iddialarını irəli sürməkdən çəkinmirlər. Dünəyanın hər yerində gedən ziddiyətli proseslərin, çevrilişlərin, həkimiyət dəyişikliklərinin, lokal mühərribələrin, beynəlxalq çekişmələrin kökündə dünya hegemonluğu uğrunda gedən mübarizə dayanır. Məsələyə bu kontekstdən yanaşanda onun mahiyyəti esl qıymətinə alır. Bu prosesdə hər bir subyektin yeri, oynadığı rol, missiyası aşkar olur. Dünya proseslərində açıq şəkildə deyilməyən və gurultulu demokratiya frazeologiyası arxasında pərdələndirilən təkərə haqqında danışilan hegemonluq mübarizəsi və super dövlətlərin haqqında maraqları deyildir. Dünənada müxtəlif xalqlara, onların qayığı və problemləri-ne münasibətde müşahidə olunan ferq müasir dünya durumunun reallığıdır. Nəq şey mövcud dünya durumu və onun çərçivəsində olan real münasibətlərə müyyənəşir. XX əsrin SSRİ-nin dağılıması və dünya sosializm döşərgəsinin iflasa uğraması məqamında start götürmiş proseslər-dən biri həmin imperiyanın konturlarının qorunub saxlanması, onun köhnə sərhədlərində yeni adda köhnə məzmunlu qurumun yaradılmasına hədəflənmiş proses idi. Dağılan Sovetlər İttifaqının müxtəlif yerlərində cüzi fərqlər eyni səsnəri əsasında tərəfdiləşmiş münəaqişiə ocaqları eyni məqsədə, konkret iradənin reallaşmasına xidmet edir. Son bir neçə illər ərzində keçmiş sovet respublikaları ərazisində təşəkkül tapmış dövlətlərde baş verən hadisələr, onlara qarşı edilən təzyiqlər qeyd olunan prosesin - köhnə imperiya ərazilərində yeni qurumun formalşdırılması prosesinin növbəti merhələlərinin başlamasından xəber verir. Postsovet məkanında tərəfdiləşmiş regional münəaqişiə ocaqlarının mahiyyəti, gediş, həlli perspektivləri, missiyası haqqında dənizşəkən onların ümumi məqsədə istiqamətləndiyini müşahidə etmək mümkün deyildir. Dündür, bu münəaqişələr coxsayı cəhətərinə görə, üzərində tərəfdildiyi səbəblərin müxtəlifliyinə görə bir-birindən fərqlənir. Onları birbədirdən ümumi cəhət isə qlobal bir tendensiyən tərkib hissələri olması və münəaqişə tərəflərinin qayığı və problemlərindən daha yüksəkdə dayanan fəvqəlməqsədə xidmət etməlidir. Əks halda həmin münəaqişələrin qarşılidan tərəflərin özləri formatında danışıqlar əsasında sona çatdırılması çoxdan mümkün olardı.

Azərbaycan prezidentinin sentyabrın 27-də ermənilərin növbəti təxribatına kəskin reaksiyası bir çox dövlətlərin başçılırında şok effekti yaratdı-münəaqişəni dinc yolla həll etməyə daha çox meyli olan Azərbaycana zəif tərəf kimi baxan qüvvələr Azərbaycan prezidentindən belə qətiyyətli adımları gözləmirdilər. Ermənistən baş nazirinin "Qarabağ Ermənistəndir"-deməsi münəaqişənin həlli prinsiplərini faktiki olaraq məhv etdi. "İki il əvvəl dövlət çevirilişi və Soros tərəfindən maliyyələşdirilmiş "inqilab" nəticəsində hakimiyətə gəlmiş Ermənistən baş naziri öz avantürist çıxışları ilə danişqolların məgzini məhv etdi, danişlaşı heç bir şey qalmadı"-deyən prezident məsələnin həllinə hər yolu-nun ermənilər tərəfindən reallaşdığını qeyd etmişdir.

Ardı Səh. 13

Azərbaycan tarixi ədaləti bərpa edir

Əvvəli Səh. 12

Tarixdə hadisə və proseslərin tam başlanğıc vəziyyətə qayıtmaması qeyri-mümkürdür-hegemonluq iddiaları və şansları nə qədər böyük olsa da, ne XIX-XX əsr imperiyalarına, nə de yalançı sosialist ideologiyası təsiri altında mövcud olmuş Sovetlər İttifaqına qayıtmış real deyildir. Lakin bu günün reallığı kimi irəli sürülən sosial-iqtisadi, siyasi-hərbi qruplaşmalar ve birliliklər də çox hallarda nisbətən kiçik dövlətlərin hüquq və maraqlarının məhdudlaşmasına həsablanır. Dündür, müasir dövrdə integrasiyalardan kenarda qalmak olmaz. Dünən gedən globallaşma və bütövləşmə prosesi bu və ya digər dövlətin, milli cəmiyyətin iradəsindən asılı olmayaraq onları fakt qarşısında qoyur. Bu proseslər mütləqdir və ondan özünü təcridə cehd etmək nəinki mümkin deyildir, həm də zərərlidir. Söhbət burada dövlətlərin, konkret olaraq isə postsovet dövlətlərinin həmin integrasiya prosesində sərbəst, milli maraqlara uyğun seçim imkanından, onun bu məsələdə, hüquqlarının təmin edilməsindən gedir. Hər hansı regional quruma daxil olunması digər bu tipli qurumlara münasibətdə çərçivələrin və məhdudiyetlərin qoyulmasını nəzərdə tutur. Onlar isə həmişə konkret dövlətin maraqlarına uyğun gəlməyə də bilər. Digər tərefdən, müasir dövrde regional qurumlarda siyasi maraqların iqtisadi maraqları üstələməsi reallıqdır. Belə vəziyyətdə seçim imkanının məhdudlaşdırılması dövlətin özgə maraqların girovuna çevriləməsi təhlükəsinə yaradır. Azərbaycanın bir müstəqil dövlət olaraq müasir dünyada üzləşdiyi çətinliklərdən biri də dini və milli mənsubiyətə görə dövlətlərlə qoyulan ayri-seçkilikdən qaynaqlanır.

Qərb dövlətlərində və onların temsil olunduğu beynəlxalq təşkilatlarda müsəlman-Sərg ölkələrinin problemlərinə münasibət birəmənilər deyildir. İkili standartlar praktikası Qərb dövlətlərinin yeritdiyi siyasetin əsl mahiyyətini səciyyələndirən cəhətlərdən bıdır. Postsovet dövlətlərinə münasibətde beynəlxalq güclərin yeritdiyi siyaset gurultulu şúarlar və qondarma humanist çağırışlar altında apanlan siyaset onları düşünməyə məcbur edir. Onların bu və ya digər sosial-iqtisadi, siyasi mədəni məkana daxil olub-olma-maq məsələsi üzərində dayanmayı, seçim edərkən bütün amilləri ölçüb-biçməyə sövq edir. Çox hallarda isə belə bir seçim imkanı çox ağır başa gelir. Müxtəlif xarakterli təzyiqlər vəziyyətin nə qədər mürəkkəb olduğunu nümayiş etdirir. Müstəqilliyi qazanmaq çətin bir işdir, lakin bu müstəqilliyyin qorunub saxlanması, müstəqil dövlətin özünü təsdiq edərək təhlükəsizliyini təmin etməsi bundan qat-qat çətin məsələdir. Bu problemlərin uğurla həll edilməsi və bu yeni müstəqil dövlətlərdə beynəlxalq hüquq normallarına uyğun münasibətlər sisteminə qurmaq, hüquqlarının təmin edilməsinə nail olmaq üçün dünyada bu nor-

malara hər yerde hörmət edilməsi tələb olunur. Yalnız bütün dünyanın seyi ilə hamı üçün qəbul edilebilən ümumdünya münasibətlər sisteminin formallaşmasına nail olmaq mümkündür. Cənubi Qafqazda ədalətin bərpasının başlıca şerti təcavüzkarlıq siyaseti regionda integrasiya prosesinə, demokratikləşməye mane olur və insan hüquqlarını pozur. Sovet İttifaqının süqutundan sonra Cənubi Qafqazda geosiyasi proseslərin intensivliyi ilə böyük dövlətlərin maraqlarının müəyyən məqamlarda kəsişməsi paralellik təşkil edir. Artıq dünyadan və regionun aparıcı dövlətləri həmin gerçəklidən çıxış edərək Cənubi Qafqaz siyasetlərini tənzimləyirlər. Bunların fonunda region dövlətlərinin yeritikləri daxili və xarici siyasetin aktuallığı daha da artır, o cümlədən Azərbaycanın bölgədəki mövqeyi daha böyük əhəmiyyət kəsb etməyə başlayır. Azərbaycan Cənubi Qafqazda iqtisadi və mədəni baxımdan potensial lider dövlətdir. Ölkəmizin xarici siyaseti son dərəcə düşünülmüş program üzərində qurulmuş və uzaq geostrateji perspektivlərin nəzərə alınması ilə həyata keçirilir. Azərbaycan Cənubi Qafqazda, bütövlükde MDB və Avropa məkanında çox az sayda olan dövlətlərdən biridir ki, Rusiya, ABŞ, Türkiyə, İran və İsrail kimi maraqları toqquşan dövlətlərə bərabər hüquqlu, qarşılıqlı hörmətə, praktiki əməkdaşlığı əsaslanan münasibətlər qurmağa nail olmuşdur. Azərbaycan regionda fəaliyyət göstəren geosiyasi güc mərkəzlerinin, demək olar ki, hamısı ilə dostluq və əməkdaşlıq prinsipləri üzərində qurulan münasibətlər yaratmaqla, eyni zamanda, Qərble və o cümlədən ABŞ-la strateji əməkdaşlığı yəndəlmış siyasi xətti uğurla davam etdirməkdədir. İri dövlətlərin və region ölkələrinin münaqışının nizamlanmasına göstərdikləri cəhdler o zaman konkret və rasiyal olur ki, münaqışə bilavasitə tərəflərin maraqlarından daha çox iri dövlətlərin və region ölkələrinin mənafelerinə ziyan vursun. Beynəlxalq təcrübə son vaxtlar sübut edir ki, mühüm siyasi münaqışların böyük dövlətlərin birgə seyi ilə həlli, eyni zamanda həmin ölkələr arasında kiçik ziddiyyətlərin de aradan götürülməsinə imkan yaradır. Bu baxımdan geostrateji regionda yerleşən Azərbaycan da Ermənistən tərefindən təcavüzkarlıqdan yaxa qurtarmaq üçün iri dövlətlərin və region ölkələrinin Qafqazda maraqlarının üst-üstə düşməsindən, münaqışın həlli prosesinə regionda maraqların cəmləşməsindən, toqquşmasından məharətlə istifadə etməkdədir.

Münaqışə vəziyyətini yaranan amillərdən danışarkən qeyd etmək yerinə düşər ki, etnik qruplar və dövlətlər arasındakı müasir münaqışların böyük tarixi hadisələrin mirasıdır. Bu baxımdan Qarabağ münaqışının də genezisi bariz nümunə kimi götürüle bilər. Ümumiyyətə, beynəlxalq münasibətlərin müasir real məntiqi teləb edir ki, iri dövlətlər regional münaqışları vaxtında birgə səylə tə-

zimləməlidirlər, eks halda onun fəsadları tekçə münaqışə tərəflərinə deyil, regionun digər dövlətlərinə de təsisiz otüşməyəcəkdir. Ermənistən təcavüzkarlıq siyaseti regionda integrasiya prosesinə, demokratikləşməye mane olur və insan hüquqlarını pozur. Sovet İttifaqının süqutundan sonra Cənubi Qafqazda geosiyasi proseslərin intensivliyi ilə böyük dövlətlərin maraqlarının müəyyən məqamlarda kəsişməsi paralellik təşkil edir. Artıq dünyadan və regionun aparıcı dövlətləri həmin gerçəklidən çıxış edərək Cənubi Qafqaz siyasetlərini tənzimləyirlər. Bunların fonunda region dövlətlərinin yeritikləri daxili və xarici siyasetin aktuallığı daha da artır, o cümlədən Azərbaycanın bölgədəki mövqeyi daha böyük əhəmiyyət kəsb etməyə başlayır. Azərbaycan Cənubi Qafqazda iqtisadi və mədəni baxımdan potensial lider dövlətdir. Ölkəmizin xarici siyaseti son dərəcə düşünülmüş program üzərində qurulmuş və uzaq geostrateji perspektivlərin nəzərə alınması ilə həyata keçirilir. Azərbaycan Cənubi Qafqazda, bütövlükde MDB və Avropa məkanında çox az sayda olan dövlətlərdən biridir ki, Rusiya, ABŞ, Türkiyə, İran və İsrail kimi maraqları toqquşan dövlətlərə bərabər hüquqlu, qarşılıqlı hörmətə, praktiki əməkdaşlığı əsaslanan münasibətlər qurmağa nail olmuşdur. Azərbaycan regionda fəaliyyət göstəren geosiyasi güc mərkəzlerinin, demək olar ki, hamısı ilə dostluq və əməkdaşlıq prinsipləri üzərində qurulan münasibətlər yaratmaqla, eyni zamanda, Qərble və o cümlədən ABŞ-la strateji əməkdaşlığı yəndəlmış siyasi xətti uğurla davam etdirməkdədir. İri dövlətlərin və region ölkələrinin münaqışının nizamlanmasına göstərdikləri cəhdler o zaman konkret və rasiyal olur ki, münaqışə bilavasitə tərəflərin maraqlarından daha çox iri dövlətlərin və region ölkələrinin mənafelerinə ziyan vursun. Beynəlxalq təcrübə son vaxtlar sübut edir ki, mühüm siyasi münaqışların böyük dövlətlərin birgə seyi ilə həlli, eyni zamanda həmin ölkələr arasında kiçik ziddiyyətlərin de aradan götürülməsinə imkan yaradır. Bu baxımdan geostrateji regionda yerleşən Azərbaycan da Ermənistən tərefindən təcavüzkarlıqdan yaxa qurtarmaq üçün iri dövlətlərin və region ölkələrinin Qafqazda maraqlarının üst-üstə düşməsindən, münaqışın həlli prosesinə regionda maraqların cəmləşməsindən, toqquşmasından məharətlə istifadə etməkdədir.

Azərbaycana qarşı təcavüzkarlığını pərdələmək üçün Ermənistən həmişə münaqışının kökləri barədə yanlış təsəvvür yaratmağa çalışır. Dağılıq Qarabağ münaqışının kökləri dini, milli və etnik amillərlə bağlı deyildir, onu Azərbaycan cəmiyyətinin inkişafı tərətməmişdir-bu münaqışın əsas səbəbi Ermənistən Azərbaycana qarşı əsassız ərazi iddiaları idi. Çar Rusiyasının Azərbaycanı işğal etdiyi dövrən başlayaraq bu vaxta qədər Azərbaycanın ərazisi keçmiş mərkəzi or-

qanlar tərefində düşünülmüş şəkildə hissə-hissə parçalandı və zəngin təbii sərvətləri ilə birlikdə Ermənistənə verildi-nəticədə, 1918-20-ci illərdə 114 min kv.km ərazisi olan Azərbaycanın torpaqları edəletsizcəsine parçalanmış, paylanaraq 86,6 min kv.km-ə edildi. Antitürk, eləcə də, antiazərbaycan siyaseti Ermənistənin xarici siyasetinin rəsmi baş xəttinə və dövlət ideologiyasına çevrildi. Sovet hakimiyyəti illərində Ermənistənda yaşayan azərbaycanlıların məskunlaşdığı şəhər, qəsəbə və kəndlərin tarixi adları dəyişdirildi, məscidlər, qəbiristanlıqlar dağıdıldı və xəritədən silindi. Əsirin əvvəllerində əhalisinin yarıdan çoxu azərbaycanlılar olan Ermənistəndən azərbaycanlıların bir hissesi 1918-1920-ci illərdə, ikinci hissesi 1948-1952-ci illərdə çıxarılan azərbaycanlıların sonuncu 250 min nefəri 1988-ci ildə bir neçə gün ərzində Ermənistəndən vəhşicəsinə qovuldular. Nəticədə Ermənistən vətəndaşlarının 99 faizi ermənilərdən ibarət olan vahid millətli respublikaya çevrildi. Bu baxımdan Ermənistən hərəkətlərinə regional hadisə kimi baxıla bilməz-bele hərəkətlər bütün dünya birliyini düşündürməlidir. Ermənistən öz təcavüzkarlığını "erməni xalqının öz müqəddəratını təyin etməsi hüquq" kimi qələmə verməsinin heç bir əsası yoxdur. Belə ki, erməni xalqı artıq müqəddəratını təyin edərək və hətta onu xalqların torpaqlarını zorla tutaraq Ermənistən adlı dövlət yaratmışdır. Beynəlxalq birliyin qəbul etdiyi sənədlərə Ermənistən əsəssiz iddialarının əleyhinədir. ATƏT sənədlərində göstərilir ki, öz müqəddəratını təyin etmək məqsəd deyil, vəsiyə olmalıdır, xalqların kollektiv, dinc və demokratik yolla inkişafına xidmət etməlidir. Bu qarşıya qoyulmuş məqsədə, xüsusən ayrlıma ilə eyniləşdirilə bilməz. Öz müqəddəratını təyin etmək ayrılmış, xalqların hərəkəti istiqamətindən istifadə etməlidir. "Nə sülh, nə də məhərəb" vəziyyəti daimi ola bilməzdi-əslində, məhərəbə davam edirdi, lakin onun aktiv hərbi fazasında atəşkəs idi. Ermənistən silahlı qüvvələrinin cəbhə bölgəsində atəşkəsi mütəmadi olaraq pozması hərbi əməliyyatların istenilən anda başlanmasına məmənlikləyünün göstəricisidir. 1992-ci ilin mart ayında yaradılmış və münaqışının tənzimlənməsində vasitəçi missiyasını yerinə yetirən ATƏT-in Minsk qrupu permanent atəşkəsə israrlı olsa da Ermənistən həmin israrları davamlı olaraq qulaqardına vurmaqda davam edir. Münaqışının nizama salınmasında ATƏT-in Minsk qrupunun nəticə baxımdan öyməyə haqqı yoxdur. ATƏT-in bəyan etdiyi mövqeyə görə, münaqışə tərəfləri özləri tənzimlənmə prosesində real addimlar atmalıdır, ATƏT isə istenilən razılışmanı dəstekləyəcəkdir. Qəribə məntiqdər-əger münaqışə tərəfləri vasitəçi olmadan razılışa gəlmək iqtidarındadır, onda ümumiyyətə, ATƏT-in Minsk qrupuna ettiyac qalmazdır. ATƏT-in Minsk qrupunun bəzi meqamlarda ikili mövqeyi-məsələ ilə bağlı Bakıda və Yerevanda müxtəlif səpki bəyanatlar səsləndirmələri də məsələnin həlli yolunda müəyyən gerçinliyin yaranmasına səbəb olurdu.

*Ermənistən tərefində mühabibənin ideoloji, taktiki və strateji planlaşdırma mərhələsi, əlverişli mühitin formallaşması, həmçinin aparılacaq hərbi müdaxilə üçün maddi-maliyyə hazırlığının görülməsi (1984-1988 illər);

*erməni silahlı birləşmələrinin öz aqressiv planlarının həyata keçirilməsi, Ermənistən bütün hərbi, iqtisadi və siyasi potensialının istifadəsi, Azərbaycan torpaqlarının zorla mənimşənilmə mərhələsi (1988-1994 illər);

*Ermenistan tərefindən Azərbaycan torpaqlarının nezaretdə saxlanılma mərhələsidir-bu dövrü səciyyələndirən əsas xüsusiyyətlərindən biri Ermənistən Azərbaycanın bütün diplomatik cəhdərini qeyri-konstruktiv istiqamət istiqamətləndirməsidir.

"Nə sülh, nə də məhərəb" vəziyyəti daimi ola bilməzdi-əslində, məhərəbə davam edirdi, lakin onun aktiv hərbi fazasında atəşkəs idi. Ermənistən silahlı qüvvələrinin cəbhə bölgəsində atəşkəsi mütəmadi olaraq pozması hərbi əməliyyatların istenilən anda başlanmasına məmənlikləyünün göstəricisidir. 1992-ci ilin mart ayında yaradılmış və münaqışının tənzimlənməsində vasitəçi missiyasını yerinə yetirən ATƏT-in Minsk qrupu permanent atəşkəsə israrlı olsa da Ermənistən həmin israrları davamlı olaraq qulaqardına vurmaqda davam edir. Münaqışının nizama salınmasında ATƏT-in Minsk qrupunun nəticə baxımdan öyməyə haqqı yoxdur. ATƏT-in bəyan etdiyi mövqeyə görə, münaqışə tərəfləri özləri tənzimlənmə prosesində real addimlar atmalıdır, ATƏT isə istenilən razılışmanı dəstekləyəcəkdir. Qəribə məntiqdər-əger münaqışə tərəfləri vasitəçi olmadan razılışa gəlmək iqtidarındadır, onda ümumiyyətə, ATƏT-in Minsk qrupuna ettiyac qalmazdır. ATƏT-in Minsk qrupunun bəzi meqamlarda ikili mövqeyi-məsələ ilə bağlı Bakıda və Yerevanda müxtəlif səpki bəyanatlar səsləndirmələri də məsələnin həlli yolunda müəyyən gerçinliyin yaranmasına səbəb olurdu.

Ardı Səh. 14

Azərbaycan tarixi ədaləti bərpa edir

Əvvəli Səh. 13

Münaqişənin tənzimlənməsində maraqlı olduğunun görünütsünü yaratmaq və növbəti dəfə beynəlxalq ictimai fikri aldatmaq məqsədi ilə Ermənistan tərəfinin görüşlərdə tutduğu ənənəvi qeyri-konstruktiv mövqeyi ucbatın-dan problemin həllində real nəticə əldə olunmurdur. Ermənistan hakimiyyətinin ölkə daxilində avtoritar idarəetmə üsuluna, ölkə xaricində isə təcavüzkar siyasetinə beynəlxalq birlik göz yumur və bununla da cəzasızlıq rejiminə yaranmasına şərait yaradır. İstənilən halda cəzasızlıq rejimi işğalçını yeni-yeni cinayətlərə sövq edir. XX əsrde Avropa iki dünya müharibəsinin timsalında bu həqiqətin dəhşətli fəsadlarını yaşamışdır. Məhz cəzasızlıq mühitində qaynaqlanaraq Ermənistan rəhbərliyi hələ də keçən ərin 80-ci illərinin ritorikasını xatırladan bəyanatlar verməkə davam edir. İşgalçi dövlətin rəhbərlərinin mövqeyini görə, Dağılıq Qarabağ heç bir halda Azərbaycanın tərkibində qala bilmez.

Münaqişənin həllinin 3 variantı var idi: birinci iki variant dinc, sonuncu variant isə hərbi həll imkanlarını özündə ehtiya edir. Birinci variant - Ermənistan hakimiyyəti öz işğalçılıq siyaseti nəticəsində üzləşdiyi total və permanent böhran vəziyyətindən çıxmış üçün siyasi iradə nümayiş etdirərək Dağılıq Qarabağ münaqişəsinin həlli istiqamətin-də konkret konstruktiv addımlar atı biler. Nəticədə danışıqlar prosesində keyfiyyətcə yeni mərhələnin əsası qoyular və qarşılıqlı kompromisler əsasında münaqişənin həlli prosesi həyata keçirilər-Azərbaycanın tərkibində Dağılıq Qarabağa en yüksək idarəetmə statusu verile bilər. Ermənistan hökuməti konfliktin həlli naminə siyasi iradə nümayiş etdirmək iqtidarından deyildir, çünki bu rejimin müvafiq addımları atmaq üçün ciddi sosial bazası yoxdur. Xalqı səfalet, işsizlik və aqliq həddində yaşayan dövlətin iqtidarından bu veziyetdə totalitar-terrorçu idarə metodlarına üstünlük vermesi siyaseti anlaşıilandır. Bu siyasetin mühüm həlqələrindən birini de ölkədaxili ictimai fikri öz üzüçü gündəlik problemlərindən yayındırmaq və onu kənar istiqamətlərə yönəltmək təşkil edir. Belə hallarda cəhət bölgəsində atəşkəs rejimini kobud şəkildə pozmaqla Azərbaycan tərəfini daha ciddi adekvat addımlar atmağa təhrik etmek və nəticədə ölkədaxili deyil, ölkəxərici problemlərin prioritetini qabartmaq hakimiyyətin mövcudluğunu qoruyub saxlamağın Ermənistanda dəfələrle sınaqdan çıxılmış üsuludur. İkinci variant - Ermənistan dövləti beynəlxalq birlik, xüsusile de ATƏT-in Minsk qrupu tərəfindən sülhə məcbur edilə bilər. Regionda sülh və sabitlik naminə, xüsusile də daşıyıcıları olduqları milli maraqlardan çıxış edərək, həmsəndlər - ABŞ, Rusiya və Fransa Ermənistana müəllifi olduları yeniləmiş Madrid prin-

siplerini qəbul etdirə bilərlər. Xüsusile, bu istiqamətdə Rusyanın imkan və potensialı daha böyükdür. Hələ ki, bu baş vermir. Bu heç də o demək deyildir ki, həmin güclər Ermənistanın müqavimət potensialını qıra bilmirlər. Əsla yox, sadəcə bu və ya digər səbəblərdən bunu etmirlər. Başqa sözə, bunu etməli olan dövlətlər üçün hələ ki, Dağılıq Qarabağ probleminin həlli beynəlxalq gündəliyin prioritət məsələsinə çevriləmişdir.

Üçüncü variant - birinci və ikinci variantlar heç bir haldə nəticə verməyəcəyi təqdirdə mühabibə varianti qacılmasa ola bilər. BMT TŞ-nin münaqişə ilə bağlı qəbul etdiyi 4 qətnaməsi (822, 853,874, 884-1993-cü ildə qəbul olunmuşdur), təşkilatın nizamnaməsinin özünümüdafiə hüququ ilə bağlı 51-ci maddəsi, qurumun qəbul etdiyi qərarlarının yerinə yetirilməsinin icbari xarakter daşımı haqqında 25-ci maddəsi, habelə AŞPA, IKT və Avropa Parlamentinin Ermənistani işğalçı dövlət elan etməsi kimi məlum hüquqi arqumentlər Azərbaycana öz ərazi bütövlüyünü təmin etməsi məqsədile istənilən təsir mexanizmlərini, o cümlədən hərbi tənzimləmə variantını işə salmaq selahiyəti verir.

Münaqişəyə yanaşmalarda onun səbəbi kimi ya Dağılıq Qarabağda yaşayan erməni azlığına münasibətdə onu əhatə edən azərbaycanlı çoxluğunə həyata keçirdiyi "sosial, mədəni, iqtisadi, yaxud siyasi ayrıseçkiliyin olmasında", ya da "ermənilər və azərbaycanlılar arasındaki əsrlərə yaşayış düşməncilik", "bir araya gelməsi mümkün olmayan etnik və dini identifikasiylər", yaxud da bu amillərin bəzi kombinasiyalarını göstərirək. Erməni-azərbaycanlı münaqişəsinin yaranmasının səbəblərini bir sıra amillərlə izah etmək olar: onların arasında əsrlər boyu davam edən "antaqonist identifikasiylərin" mübarizəsi, erməni diasporunun xarici dəstəyi, keçmiş SSRİ-də Qarabağın erməni əhalisine öz narazılığını və şikayətlərini ifadə etməye imkan yaradan mərkəzin ermənipərest qüvvələrini və s. göstərmək olar. Münaqişəni töredən ermənilərin etnosiyası səfərberliyi onların qrupdaxili birlik səviyyəsinin çox yüksək olması ilə izah edilir. Lakin öz-özülüyündə qrupdaxili birlik səviyyəsinin çox yüksək olması, qrupun sosial və yaxud da siyasi səfərberliyinin inqilabçıdır. Dağılıq Qarabağ erməni əhalisinin şikayət və narazılığının əsasında hansı səbəblərin dayandığı naməlum qalır. SSRİ-nin digər regionları ilə müqayisədə heç də pis iqtisadi rifah malik olmayan, həmçinin, mədəni-siyasi muxtarıyyətə malik olan erməni azlığına qarşı kəskin sosial, mədəni, yaxud hətta siyasi ayrı-seçkiliyin mövcudluğunu təsdiq etmək olmaz. Bu münaqişə "əsrlər boyu davam edən düşmənciliyin" töreməsi deyildir: ermənilər və azərbaycanlılar mədəniyyət baxımından ümumi cəhətlərə malikdirlər, bir-

biri ilə yanaşı yaşamışlar və XIX əsrin sonlarına qədər bir-biri ilə vuruşmamışlar. Lakin əger bu səbəb sosial-iqtisadi amillər və erməni azlığının münasibətdə kəskin ayrı-seçkilik də deyilsə, bəlkə, onda münaqişənin qızışdırılmasında mərkəzin "Moskvanın əli" var. Bununla belə, keçmiş Yuqoslaviyada etnik münaqişəyə rəvac verilməsində günahkar olan Belqrad hakim kommunist hökumətindən fərqli olaraq, Moskvadakı mərkəzi hökuməti bəhs edilən dövrə analoji siyasetin heyata keçirilməsində çətin ki, ittiham etmək olsun. Beleliliklə, Qarabağ ermənilərinin bu qədər yüksək etnosiyasi səfərberliyini nəyin şərtləndirdiyi yənə də kölgədə qalır. Qarşımızda yənə də müəmməli sual yaranır: "İrəvanın və Stepanakertin küçələrinə on minlərlə erməni çıxaran nə idi?". Əlbəttə, mitinqlər, xüsusilə de başlanğıc mərhələdə olanlar son bir neçə il ərzində fəallaşan gizli, yaxud da yarigizli erməni milletçi təşkilatları tərefindən təşkil olunmuşdur. Bu nunla yanaşı, gizli, yaxud da yarigizli təşkilatlar həmin dövrə əhalinin bu qədər qısa müddət ərzində bu dərəcədə intensiv səfərber edilməsi üçün zəruri olan güclü təşkilat, inzibati və ya informasiya imkanlarına o qədər de malik ola bilməzdi. Başqa variantda əsasən bu nümayişlər köhne siyasi elitanın başı üzərində duran, yenidənqurma siyaseti nəticəsində öz hakimiyyətini itirmək qorxusunu ilə yaşayan erməni hakimiyyəti, o cümlədən DTK tərefindən təşkil olunmuşdur. Belə olan halda, elbette ki, daha geniş olan təşkilatı, inzibati və ya məliyyə resursları hərəkətə gətirilə bilərdi. Lakin hətta respublika rəhbərliyinin bu "ince" oyunu variantını qəbul etsək belə, yənə də bir məsələ qeyri-müəyyən qalacaqdır: xalqın hansı "simlərinə" toxunmaq lazımdır ki, bu cür kütləvi nümayişlər baş verə bilsin?! Hadisələrin başlanğıcında, 1988-ci ilin noyabrın 30-da Ermənistanda azərbaycanlılara qarşı tərədilən qırqınlar vaxtı Bakı şəhər komendantı general Tiqinovun köməyi ilə ermənilərin ən çox vəhşilik tərəfdiyi Quqark rayonunda olarkən rayon partiya komitəsinə rəhbərlik edən Baqdasaryanın dediyi "Mən Bakıda partiya məktəbində oxumuşam, çoxlu azərbaycanlı dostlarımız var, ancad məsələ ondadır ki, Moskva suyu bulandırıb və bizi məcbur edir ki, bulanmış çaydan baliq tutaq"-fikir hadisələrin sürətə yüksəlişine daha hansı qüvvələrin maraqlı olması haqqında fərziyyələr doğurur.

Münaqişədə olan tərəflərin bir-birinin keçmişinə dair fərqli tarixi təsəvvürləri, nifrətin uzun illər rəsmi təbliği, mif yaradıcılığı və s. məsələləri də nəzərə almaq vacibdir. Digər münaqişələrlə müqayisədə bu münaqişə ona görə labüb idi ki, onun kökləri iki tərəfin kommunist sisteminin mövcudluğunu son dövlərlərdəki qarşılıqlı münasibətinin daxili strukturuna gedib çıxırı. Tarixin bir-birindən fərqli

şərhərinin milli variantları, mübahiseli ərazi sərhədləri, təhlükəsizliyin qeyri-sabit sistemi və tərəflər arasında dialoğun olmasına həmin münasibətlərin təmelində çatların yaranmasına səbəb oldu və bu çatlar ilkin gərginliklərin başlaması ilə Ermənistan və Azərbaycan arasında dəbsiz uğuruma çevrildi. Məhz problemin yeniliyi və dərinliyi səbəbindən onun aradan qaldırılmasına imkan yaradan bir mekanizm mövcud deyildir və ya xud da indiye qədər hələ tapılmamışdır. Biz minlərlə azərbaycanlı və erməninin fəaliyyətinin tarix, identifikasiya və hüquqlara dair ideyalarla qızışdırılmış olduğunu etiraf etməklə Dağılıq Qarabağda baş verən münaqişənin mənasını aydınlaşdırı bilərik. Bu ideyaların əhəmiyyəti dərcədə təhlükəli və illüziyalı olması heç də o demək deyil ki, insanlar buna tam səmimiyyətlə inanmırılsın. Bunlar Sovet İttifaqının sonunda mövcud olan ideoloji vakuum şəraitində çıçəklənmiş və mühərabə zamanı yeni təkan almışdır. Bu baxışların ən tutqun təzahürləri çox dərin köklər atan "nifrət haqqında povestlər" olmuşdur və nə qədər ki, onlar mövcuddur, Ermənistən və Azərbaycanda nəyinsə dəyişməsinə ümid etmək olmaz.

Sovetlər imperiyasının mənəgənəsində qopub ayrılmış post-sovet dövlətləri mövcud olduqları dövr ərzində müxtəlif mərhələlərdən keçmiş, çoxsaylı manələrlə üzləşmişlər. Hər bir dövlət beynəlxalq aləmdə özünün tutduğu yola və yeritdiyi siyasetə müvafiq yerini qazanmışdır. Həmin məkanda XX ərin 80-ci illərində SSRİ-nin dağıılması ilə başlanmış dramatik proseslər təhlükəli məqamlarından birinə daxil olmuşdur. Əgər XX ərin 80-90-ci illərində parçalanma prosesləri üstünlük təşkil edirdi, yeni ərin əvvəllerindən etibarən itirilmişlərin bir ueqə toplanması cəhdəri dəha çox müşahidə edilməkdədir. Parçalanma dövrünün böhranından çıxmamağa başlayan və kecid dövrünün problemlərini dəfə edən Rusiyanın bir sıra qüvvələri keçmiş məkanda itirilmiş nüfuzunu bərpa etmək məqsədi ilə yeni iddialarla çıxış edir. Zaman sübut edir ki, əslində bu iddiaların heç vaxt imtina edilməmişdir, hələ qarşılıqlı dövründə yaradılmış münaqişə ocaqları, səni problemlər hazırlıq təşkilatlarında qarşıya çıxan problemlərin həlli daim diqqət mərkəzində olmasına baxmayaraq, hələ de ciddi irəliləyişə nail olmaq mümkün olmamışdır. Məsələnin mürəkkəbliyi və bu cür labirintə düşməsi onun gözə görünən və ilk baxışda əsas səbəb hesab edilən cəhətlərinin çətinliyində deyildir-doğrudur, onlar heç də az əhəmiyyət kəsb etmir və onların həlli problemlərin bütövlükde həlli üçün zəruridir. Məsələ ondadır ki, region dövlətlərinin həyatında ciddi problemlər mənbəyi olan Qarabağ münaqişəsi töredildiyi gündən konkret məqsədlərlə bağlı olmuşdur. Bu gün o problemlər nəinki həll edilmiş, hətta bir qədər də dərinleşmiş və mürəkkəb olmuşdur. Problemin başlıca hərəketverici qüvvəsi münaqişə tərəflərinin bila vasitə mənafeyinə zidd məsələlərlə bağlılığı siyasetdən başı çıxanlar üçün çoxdan sırr deyildir. Eyni zamanda Qarabağ problemi region dövlətlərinin, xüsusən Azərbaycanın ümumi problemlərinin ayrılmaz tərkib hissəsidir. Onun dərk edilməsi yalnız həmin probleme ümumi kontekstdən yanaşılması nəticəsində mümkün kündür. Müstəqilliyyini əldə etdiyi vaxtda müasir dövrə kimi Azərbaycan ictimai həyatın bütün sahələrində esaslı dəyişikliklərə nail olmuş, həm daxilde, həm de beynəlxalq aləmdə özünü təsdiq edərək, kifayət qədər nüfuzlu və qəbul olunan bir dövlət imicində öz yerini tutmuşdur.

Müstəqilliyyin ilk illərində ciddi təhlükələrlə üzləşməli olan Azərbaycan Respublikası Heydər Əliyevin yenidən hakimiyyətə qayıdışından sonra bütün mənənələri dəfə edərək əsaslı quruculuq işlərini reallaşdırı bilmışdır. İlkəyə edilən təcavüzün dərinləşməsinin dayandırılmamasından tutmuş, daxilde sabitliyin təmin edilməsi, stabil fəaliyyət göstərə bilən hakimiyyətin formalaşdırılması, iqtisadi inkişafın geriləməsinin qarşısının alınması, yeni şəraitdə bu inkişafın genişlənməsi üçün şəraitin təmin edilməsi, vətəndaş qarşısının etibarlılığı və dövrənin təcavüzünə qarşıdır. Həmin mərhələdən keçmiş, çoxsaylı manələrlə üzləşmişlər. Hər bir dövlət beynəlxalq aləmdə özünün tutduğu yola və yeritdiyi siyasetə müvafiq yerini qazanmışdır. Həmin məkanda XX ərin 80-ci illərində SSRİ-nin dağıılması ilə başlanmış dramatik proseslər təhlükəli məqamlarından birinə daxil olmuşdur. Əgər XX ərin 80-90-ci illərində parçalanma prosesləri üstünlük təşkil edirdi, yeni ərin əvvəllerindən etibarən itirilmişlərin bir ueqə toplanması cəhdəri dəha çox müşahidə edilməkdədir. Parçalanma dövrünün böhranından çıxmamağa başayan və kecid dövrünün problemlərini dəfə edən Rusiyanın bir sıra qüvvələri keçmiş məkanda itirilmiş nüfuzunu bərpa etmək məqsədi ilə yeni iddialarla çıxış edir. Zaman sübut edir ki, əslində bu iddiaların heç vaxt imtina edilməmişdir, hələ qarşılıqlı dövründə yaradılmış münaqişə ocaqları, səni problemlər hazırlıq təşkilatlarında qarşıya çıxan problemlərin həlli daim diqqət mərkəzində olmasına baxmayaraq, hələ de ciddi irəliləyişə nail olmaq mümkün olmamışdır. Məsələnin mürəkkəbliyi və bu cür labirintə düşməsi onun gözə görünən və ilk baxışda əsas səbəb hesab edilən cəhətlərinin çətinliyində deyildir-doğrudur, onlar heç də az

“Ermənizm” xəstəliyi Qafqaz regionuna hansı faciələr baxş edib?

Son 100 ildə ermənilərin azərbaycanlılara qarşı soyqırımı və deportasiya aktlarında 1,5 milyon nəfər öz tarixi yurdalarından qovulub, 500 min nəfər öldürülüb

Bu ilin noybarında Azərbaycanlıların Ermənistandan tam deportasiya edilməsinin 22-ci il tamam olur. 1988-ci il noyabrın sonu dekabrın birinci ongünündə Ermənistən ərazisində yaşayan 182 000 azərbaycanlı (rəqəm BMT-nin Qaçqınlar üzrə Ali Komissarlığının), 18 000 kurd və 1 000 nəfər rus (rəqəmlər Azərbaycan Ali Sovetinin Qaçqınlar üzrə komissiyasının), zorla daimi yaşayış yerlərindən deportasiyaya məruz qalıb. Ümumilikdə 200 minden artıq insan öz tarixi torpaqlarından vəhşicəsinə qovulub.

Dünyanın ən vəhşi deportasiya aktları

XX əsrde Ermənistən azərbaycanlıların kütləvi deportasiyası - 1905, 1918-1920, 1948-1956, 1987-1988-ci illər 4 mərhələyə bölünür. Stastistik və arxiv sənədlərində təsdiq olunduğu görə, təkcə 20-ci əsrde indiki Ermənistən ərazisində yaşayan 1 milyon 500 yüz minden çox azərbaycanlı tarixi torpaqlarından qovulub. Sonuncu deportasiya əməliyyatı ile Ermənistən dövləti 8 min kvadrat kilometr ərazidə (172 yaşayış məntəqəsi) yaşayan azərbaycanlı sakinlərini tarixi torpaqlarından qovub.

Keçmiş SSRİ Daxili İşlər Nazirliyinin yarımcı qalmış istintaq materiallarından göründüyü kimi, Ermənistən hökuməti həyata keçirilən deportasiya əməliyyatı zamanı 216 azərbaycanlı qədər yetirilib, o cümlədən 2 nəfərin dir-diri başı kesilib, 11 nəfər diri halda, 2 nəfər isə öldüründükden sonra yandırılıb, 1 nəfər asılıb, 3 nəfər doğranıb, 29 nəfər maşın təkərləri altında qoyulub, 41 nəfər döyürlərən öldürülüb, 49 nəfər dağlarda donub, 1 nəfər özünü öldürüb, 1 nəfər elektrik cərəyanına qoşularaq öldürülüb, 10 nəfər infarktdan ölüb, 8 nəfər itkin düşüb. Öldürülenlərin 57-si qadın, 23-ü uşaqdır.

Hazırda Ermənistən ərazisində bir nəfər belə azərbaycanlı yaşamır ve Ermənistən dünyada ən monoetnik dövlətə çevrilib. Ölkə əhalisinin 99 faizi ermənilərdən ibarətdir.

Ermənistən Sovet Respublikası qurulduğdan sonra burada azərbaycanlılar yaşayan 940 yaşayış məntəqəsindən 698-nin adı Ermənistən Ali Sovetinin qərarı ilə dəyişdirilərək erməni adları ilə əvəz olunub.

Ad dəyişmə əməliyyatı azərbaycanlılar tam deportasiya edildikdən sonra da davam edib. Ermənistən keçmiş prezidenti Levon Ter-Petrosyanın 1991-ci il

9 aprel tarixli fermanı ilə son 91 azərbaycanlı yaşayış məntəqəsinin adı dəyişdirilərək erməni adları ilə əvəz edilib. Ermənistən hökuməti azərbaycanlıların bu ölkənin ərazisindən tam deportasiyasından sonra Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində yaşayan 700 minə yaxın azərbaycanlı da zorla öz ev-eşiyindən didərgin salıb və soyqırıma məruz qoyub.

Azərbaycanlıların deportasiyası dünya mətbuatında və sənədlərdə

Azərbaycanlıların deportasiyası neinkin Azərbaycanda, eləcə də Ermənistənda və başqa ölkələrdə çap olunmuş kitablardada kifayət qədər öz eksini təpib.

Ermeni alimi Zaren Karkadyan "Sovet Ermənistəninin əhalisi 1831-1931-ci illərde" kitabında yazır: "1820-ci ilədək indiki Ermənistən ərazisindəki 2 300 yaşayış məntəqəsindən 2 080-də azərbaycanlılar yaşayıb".

Azərbaycanın parçalanması ilə neticələnən 1828-ci il İran və Rusiya arasında bağlanmış "Güllüstan" müqaviləsindən sonra indiki Ermənistən ərazisində yaşayan azərbaycanlılar vaxtaşırı deportasiyaya məruz qalıb.

1986-ci ildə Yerevanda dərc olunmuş "Ermənistən və etraf rayonların toponimləri lüğəti" adlı kitabda yazıldığı kimi, "indiki Ermənistən ərazisində yaşayan ermənilərin 70 faizi 1828-1830-cu illerde Türkiye və İrandan gəlmış mühacirlərdir".

1911-ci ildə Peterburqda nəşr olunmuş məşhur tədqiqatçı Y.Şavrovun "Zaqafqaziyada rus işinə təhlükə" kitabından: "1928-1930-cu illerde Zaqafqaziyaya İrandan 40 000, Türkiyədən isə 84 600 erməni köçüb, erməni milletinin cüzi olduğu İrəvan quberniyasının ən yaşlı torpaqlarında yerləşib". ABŞ alimi Castin Makkartı isə "Soyqırım olmuşdur mu?" kitabında yazır: "1820-1920-ci illərdə 600 000 erməni Rusiya ərazisine köçüb, 2 milyon müsəlman isə bu ərazini tərk edib".

Tiflisdə nəşr olunan "Revolyussiinny Vostok" jurnalı 1923-cü il aprel ayında yazırdı: "Daşnak hökuməti öz hakimiyyəti dövründə Ermənistəndəki azərbaycanlıların 60 faizini qırıb". Həmin jurnal 1936-ci ildə yazır: "Təkcə 1914-1918-ci illərdə İrəvan quberniyasında 88 azərbaycanlı kəndi dağıdlıb, 1 920 ev yandırılıb, 131 970 nəfər öldürülüb".

Yene Gürcüstanda nəşr ol-

nan "Qruziya" qəzetinin 1918-ci il noyabr tarixli nömrəsində oxuyuruq: "1918-ci ilin noyabrında Sisyan rayonunun 15 azərbaycanlı kəndində 625 nəfər ermənilər tərəfində öldürülüb və bu kəndlərə 51 390 000 manat ziyan dəyib".

"Ermənistən azərbaycanlıları və onların acı talepleri" adlı kitabda deyildiyi kimi, ermənlərin həyata keçirdiyi bütün soyqırımlarda 500 minədək azərbaycanlı qətl yetirilib.

Ermənistən deportasiya siyaseti dünya ictimaiyyətinə çatdırılmalıdır

Bütün bunlara baxmayaraq, Ermənistəndən deportasiya olunmuş azərbaycanlılarla bağlı məsələ bir beynəlxalq təşkilatın belə ciddi müzakire mövzusu olmayıb. Yalnız BMT-nin Qaçqınlar üzrə Ali Komissarlığının 2004-cü ilin aprelində deportasiya və məcburi köçkü məsələlərinə həsr olunmuş konfransında Ermənistəndən deportasiya olunmuş insanların taleyi gündəlikdə olub. Konfransda vurğulanıb ki, təkcə beynəlxalq təşkilatların ədalətli qərarları Ermənistəndən olan azərbaycanlıların öz tarixi torpaqlarına qayitmasına səbəb olıb.

Ancaq o vaxtdan sonra beynəlxalq təşkilatlar bu probleme diqqət ayırmayıb. Halbuki, deportasiyanı özündə əks etdirən dövlətlər səviyyəsində qəbul edilmiş minlərlə sənəd arxivlərdə öz araşdırıcılarını gözləyir.

Soydaşlarımızın Ermənistəndən tam deportasiya olunmasının 22-cü ildönümünün yaxınlaşması ilə bağlı dünya ictimaiyyətinə bu həqiqətlərin çatdırılması işləri aparılmalıdır. Hazırkı müharibədə və danişqlarda ermənilərin Qarabağda yaşamları tələbəri qarşısına, "o halda azərbaycanlılar da Ermənistəndəki tarixi torpaqlarına qayidacaq və yaşayacaq" tələbi qoyulmalıdır. Əgər Qarabağda 100 min erməni yaşayırdısa, Ermənistəndə 200 min azərbaycanlı yaşayırı.

Bu gün dünyani uydurma soyqırımı iddiaları ilə boğaza yığmış ermənilərə qarşı bizim əlimizdə dəqiq və təkzibedilməz tarixi sənədlərlə sübut olunmuş faktları var. Son vaxtlar bu sahədə beynəlxalq təbliğat və məlumatlandırma işinin təşkilində irəliləyiş hiss olunur. Azərbaycan dövlət səviyyəsində həyata keçirilən tədbirlərlə erməni təbliğatını puça çıxarıb və Azərbaycan xalqına qarşı törədilmiş vəhşilikləri dünya ictimaiyyətinə çatdırır.

Bu işdə vətəndaşlarımız da feallılığı artırıblar. Son vaxtlar yüz minlərlə vətəndaşlarımız, xaricdə yaşayan soydaşlarımız Azərbaycan, Qarabağ həqiqətlərini, Ermənistən işgalçi və terrorçu

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkışafına Dövlət Dəstəyi Fondu

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkışafına Dövlət Dəstəyi Fondu maliyyə dəstəyi ilə "Ermənistən-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

məhiyyətini global informasiya məkanında gedən müzakirələrdə faktlarla ortaya qoyur.

"Ermənizm" xəstəliyi ən böyük zərəri ermənilərə vurub

Ermənistən işgalçi siyaseti təkcə özündə deyil, bütün Qafqazda demografik problem yaradıb. Belə ki, Qafqazda xalqların məcburi demografik yerdəyişməsi baş verib, bundan başqa, erməni xalqının özü də ölkədəki sosial-iqtisadi böhrana dözməyərək başqa ölkələre miqrasiya məcbur qalıb.

Karnegi Fonduñun böyük elmi işçisi Tomas de Vaalın ABŞ-da çıxan "The National Interest" jurnalında dərc edilmiş məqaləsində qeyd ounur ki, sonuncu siyahıyaalmanın nəticələrinə görə, Ermənistən əhalisinin sayı 3 milyon nəfərdir: 1989-1992-ci illərdə ölkəyə 400 min erməni gəldiyinə baxmayaraq, əhalinin sayı azalıb. Ermənistəndəki ağır sosial-iqtisadi vəziyyət ermənilərin kütləvi olaraq keçmiş Sovet məkanına və Avropaya miqyasıyla sürətləndirib. Sovet İttifaqı dağıldan bəri ölkəni tərk etmiş insanların sayı 1 milyona yaxındır.

Miqrasiya edənlərinin çoxu Rusiya və Ukraynaya üz tutub və orada iş tapıb yaşamağa çalışıblar. Amerika və Avropa ölkələrinə

də xeyli erməni köçüb. Bunların azı 90 faizi ölkələrini birdəflik tərk edənlərdir.

İş tapmaq ümidi ilə Gürcüstanın axın edən ermənilər orada da problemlər törədir, yerli əhali ilə qarşidurmalar yaranır. Bundan əlavə, Gürcüstanın Cavaxetiya regionunda ermənilərin kompakt məskunlaşması və tez-tez sepratçılıq meyillərinin ortaya çıxmazı rəsmi Tbilisiin Qafqazda yeni "Qarabağ"ın yaranacağı təhlükəni nəzərə almasına və müyyən tədbirlər görməsinə səbəb olur.

Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, Türkiyədə də azı 100 min erməni miqrant yaşayır və işləyir. Türkiyəyə ərazi iddialarının kəsilmədiyi bir şəraitdə onların orada qalması çətin olacaq.

Göründüyü kimi, Ermənistən işgalçi və terrorçu siyaseti, qonşu xalqa qarşı soyqırımı həyata keçirməsi özünün ağır nəticələrin erməni xalqının da üzərində göstərib. Bir qrup ermənizm ideoloqu və Qərb dövlətlərinin seperatçı agentləri bütün bir xalqı müsibətə, faciəyə düşürək edib. Ermənilər bunu artıq başa düşürərək və görürərək, lakin artıq gedər. İndi son 2 əsrde törədilmiş saysız-hesabsız vəhşiliklərə, işgal, terror, soyırıqma görə Azərbaycan xalqı qarşısında cavab vermək vaxtı gelib çatıb.

Tarixin məhkəməsi ağır olur...

Elçin Bayramlı

Qəzet 1991-ci il
yanvarın 11-dən çıxır

21 oktyabr

Barselona”nın prezidenti Xo-sep Bartomeu karantinə alınıb. Qol.az “Mundo Deportivo”ya istinadən xəbər verir ki, buna səbəb klub rəhbərinin koronavirus infeksiyasına yoluxan qohumu ilə təmasda olmasıdır.

Evində karantinə alınan 57 yaşlı funksionerin ilk testinin nəticəsi neqativ çıxb. İkinci testin nəticəsi de pozitif olmasa, Bartomeu karantindən çıxacaq. O, Çempionlar Liqasının qrup mərakeşində bu gün Macarıstanın “Ferensvaros” klubu ilə keçiriləcək oyunu stadiondan izleyə bilməyecək.

“Barselona”nın prezidenti karantinə alındı

“Nar” cəbhəyanı bölgələrə dəstəyini davam etdirir

18 oktyabr - Azərbaycanın Dövlət Müstəqilliyi Günündə “Nar” cəbhəyanı ərazilərdə yaşayan vətəndaşlara növbəti dəqələbə ruhunu daha da yüksəltmək üçün üçrəngli bayraqımız, rahat ünsiyyət quş bilmələri üçün minlərlə “Nar” ödəmə kartları və digər ləvazimatlar paylanılıb. Eyni zamanda düşmən atəsi nəticəsində evləri dağılmış və müvəqqəti sığınacaqlarda yerləşdirilmiş insanlara qış geyim dəstəqdim edilib.

Qeyd edək ki, “Nar” abunəçilərinin balansına 100 ölkədaxili dəqiqə və 100 uğrunda hərbi əməliyyatların getdiyi bir dövrde bu cür öhdəliyi bilir. Rəşadətli Azərbaycan Ordusunun gücü və şücaəti sayesində işgal altında olan torpaqlarımızın ləbə bizimdir!

Yolu keçən piyadani maşın vurdu

Binəqədi rayonu ərazisində yol-nəqliyyat hadisəsi baş verib. Daxili İşlər Nazirliyindən SIA-ya verilən xəbərə görə, oktyabrın 19-da saat 20 radelerində Binəqədi rayonu ərazisində Şamaxı rayon sakini M.İbrahimov idarə etdiyi “Daewoo” markalı avtomobilə yolu keçən Şərur rayon sahə yerində ölüb. Baş İstintaq və Təhqiqat idarəsi tərəfindən aşdırma aparılır.

Baş redaktor:

Bəhruz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov

Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az
Tel: 598-33-90 Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müellifin mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet “Ses”in komputer mərkəzində yığılın, sahifələrin “Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunur.
Qəzetdə AzərTAC, SIA və AZADINFORM informasiya agentliklərinin məlumatlarından istifadə olunur.

Son sahifə

“Tottenham” amerikalı futbolçunu icarəyə verdi

Londonun “Tottenham” klubu, futbolçusu Kameron Karter-Vikersi icarəyə göndərib. Qol.az London təmsilçisinin rəsmi saytına istinadən xəbər verir ki, 22 yaşlı mərakeş müdafiəçisi mövsümün sonuna qədər “Born-mut”da çıxış edəcək.

Qeyd edək ki, ABŞ millisinin üzvü “Tottenham”ın öz yetirməsidir. O, daha once “Sheffield Yunayted”, “İpsviç”, “Suonsi Siti”, “Stok Siti” və “Luton”da da icarədə olub.

Azərbaycan şahmatçısı dünya çempionatında gümüş medal qazanıb

Məktəblilər arasında şahmat üzrə onlayn dünya çempionatında ilk mükafatçılar müəyyənləşib. AZƏRTAC xəbər verir ki, U-14 yaş katagoriyasında çıxış edən təmsilçimiz Rıad Səmədov mükafatçılar sırasında yer alıb.

İşvərə sistemi ilə 9 turdan ibarət turnirdə 7 xal qazanan idmanımız ikinci olub. Təmsilçimiz dünya çempionu olan iranlı Məhəmməd Cavad Xorşidi Paşahmatçısına qızıl medal qazandırib.

DƏHŞƏTLİ QƏTL: Doğma uşaqlarını Dəclə çayına atdı!

Erindən boşanan qadın körpünün üzərinə çıxaraq iki uşağına Dəclə çayına atıb. “Haber Global” xəbər verir ki, dəhşətli hadisə İraqın paytaxtı Bağdadda yaşanıb. Hadisə anı müşahidə kameraları ilə qeydə alınıb.

Baş verenlərdən sonra əraziyə gələn tehlükəsizlik qüvvələri 1 və 3 yaşındaki uşaqları xılas etmək üçün səfərbər olsalar da, bu səyləri nəticə verməyib, her iki körə boğulmuş şəkildə tapılıb. Qadın saxlanılıb. O, üç ay əvvəl ərindən boşandığını və uşaqların himayəsinin atalarına verildiğini bildirib. Qadın uşaqlarını həmişə çətinliklə gördüğünü deyib: “Atalarının mənim nələr hiss etdiyimi anlaması üçün uşaqlarımı çaya atdım”.

Qəzet bazar və bazar ertəsində başqa hər gün nəşr olunur
Tiraj: 4600